Испитивање осетљивости на антибиотике и надзор над резистенцијом код бактерије *Campylobacter* (термотолерантни кампилобактери)

Проф. Др Биљана Миљковић Селимовић
Проф. Др Бранислава Коцић
Референтна лабораторија за *Campylobacter* и *Helicobacter*
Институт за јавно здравље Ниш
Медицински факултет Ниш

ЗНАЧАЈ ИНФЕКЦИЈЕ

ЗНАЧАЈ ИНФЕКЦИЈЕ

- У 2016 години, *Campylobacter* је bio најчешћи гастроинтестинални бактеријски патоген људи у Европској унији (ЕУ), што се дешава још од 2005.
- Број саопштених потврђених случајева хумане кампилобактериозе износио је 246307, са стопом инфекције од 66.3 на 100000 становника. Ово представља пораст од 6,1% у поређењу са 2015. годином.
- У периоду од 2008 до 2016 јавио се значајан тренд пораста, међутим у последњих пет година (2012-2016) у ЕУ нема статистички значајног пораста или пада.
- Половина чланова уније саопштила је трендове пораста и у периоду 2008-16 и у периоду 2012-2016.
- Док је број случајева хумане кампилобактериозе висок, њихова тежина у смислу саопштених фаталних случајева била је ниска (0,03%), мада је ово трећи најчешћи узрочник смртности међу патогеним микроорганизмима, узрочницима цревних инфекција.

БРОЈ CAMPYLOBACTER-а

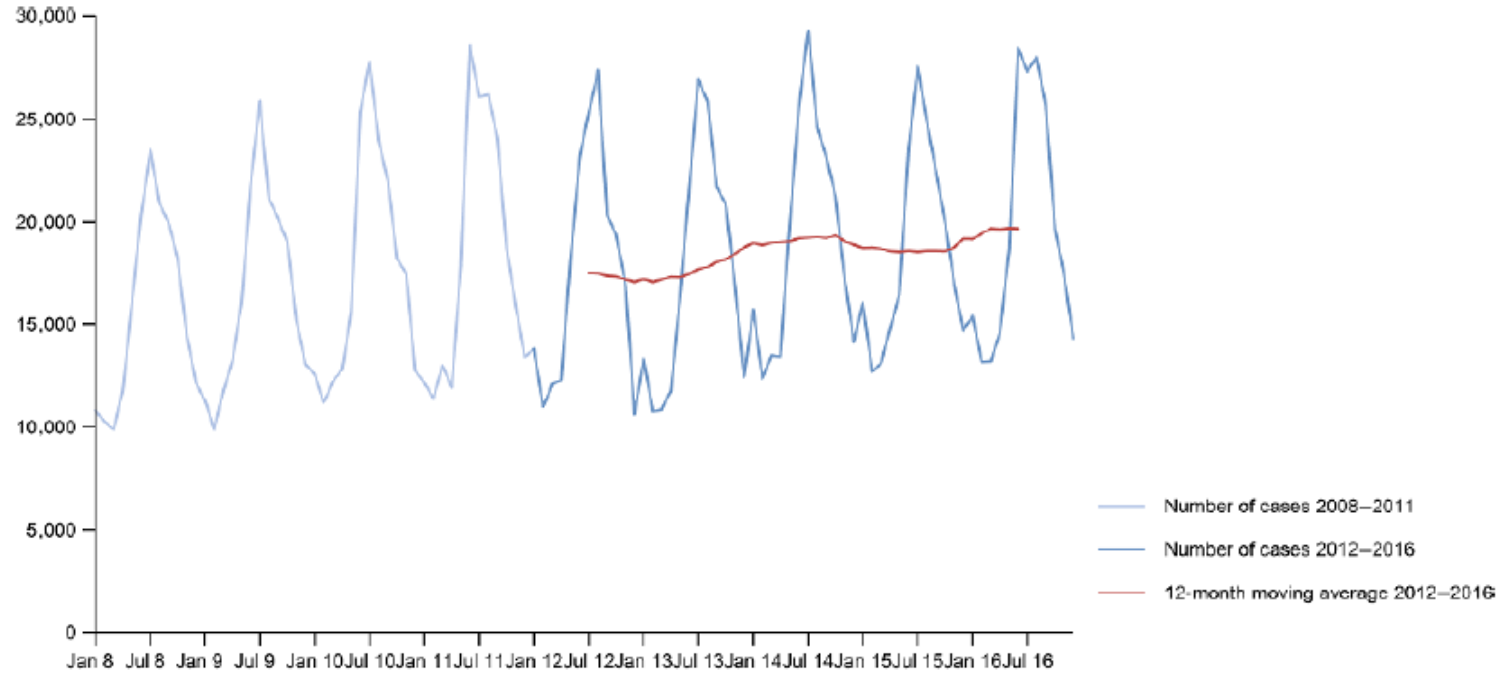

БРОЈ КАМПИЛОБАКТЕРИОЗА

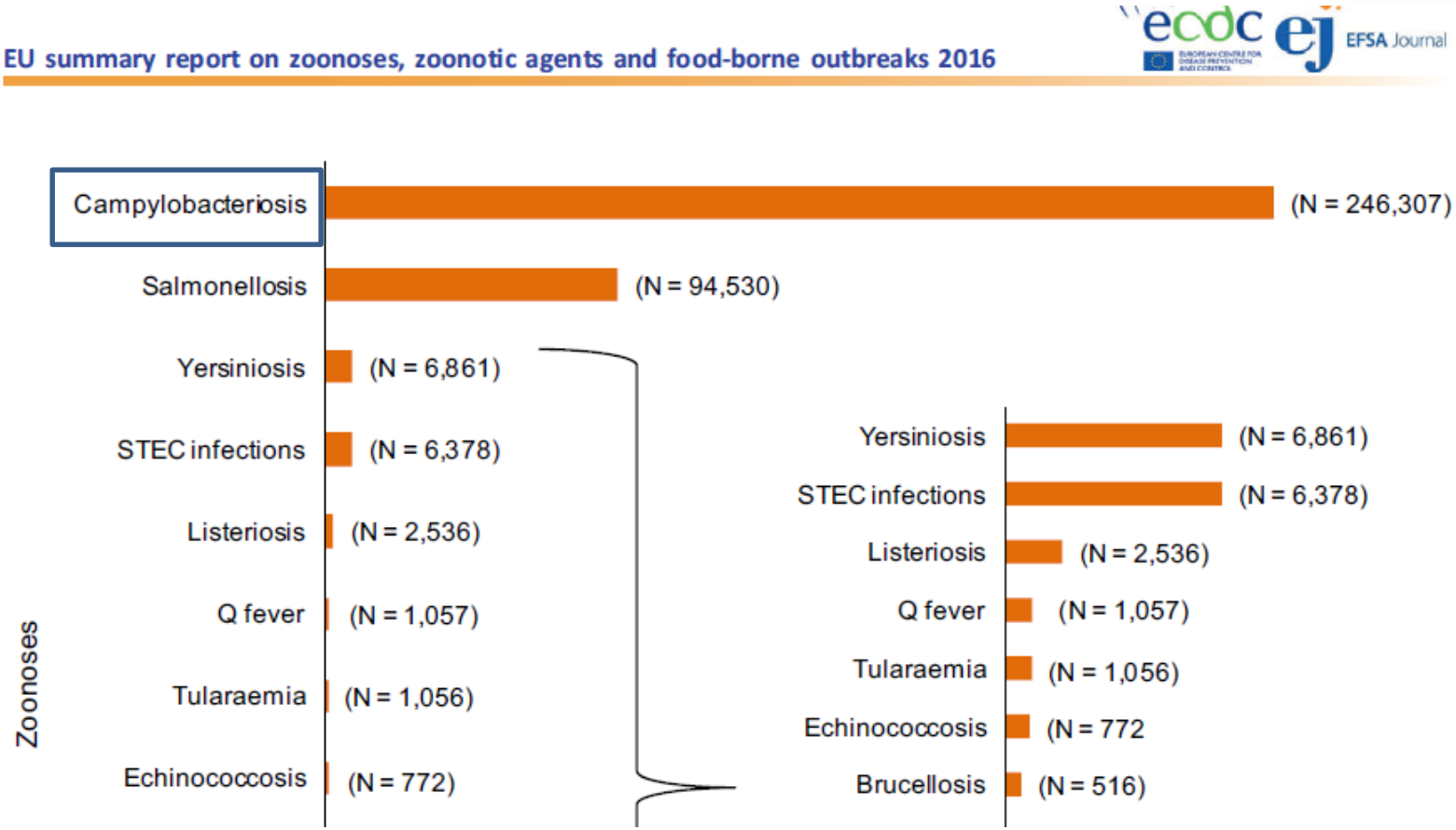

Campylobacter у Србији 2009 -2017.

ГОДИНА	БРОЈ СОЈЕВА *Campylobacter-a*
2009	1110
2010	1387
2011	1102
2012	1416
2013	1311
2014	1707
2015	1668
2016	1595
2017	1711

Advisory Committee on the Microbiological Safety of Food: Second Report on *Campylobacter*

- Познато је да се не пријављују све интестиналне инфекције, тако да је прави број оболелих већи од оног који објављују националне службе.
- Однос инфекција *Campylobacter-om* spp. У заједници и оних који се пријављују државним националним службама износи приближно:
- 8 према 1.77.

КАКО ЈЕ *CAMPYLOBACTER* ЗВАНИЧНО УШАО У ХУМАНУ МЕДИЦИНУ?

„From obscurity to celebrity“

Campylobacter

Campylobacter

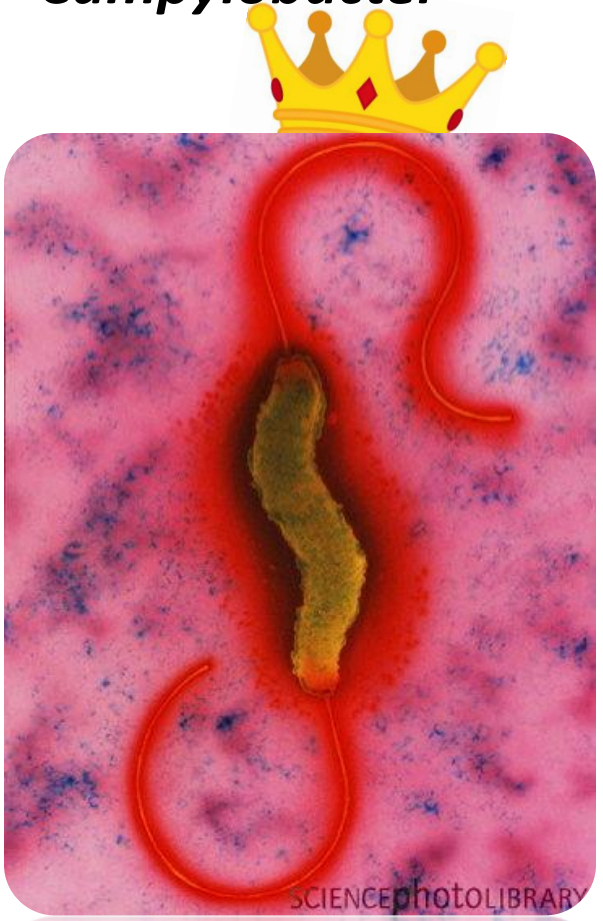

Како је званично ушао у хуману медицину

- Познат у ветеринарској медицини, а непознат у хуманој, следећи осећај који је имала Elizabeth O. King, Butzler у својој докторској дисертацији открива све важне ставке о кампилобактеру.
- J.-P. Butzler. ***Campylobacter*, from obscurity to celebrity.** European Society of Clinical Microbiology and Infectious Diseases, CMI, 10, 868–876.
- Изолује *Campylobacter* методом филтрације, потврђује да се ради о узрочнику ентероколитиса.
- Истиче његову осетљивост на еритромицин....изолује га из живине
- Касније нам Skirrow и Butzler дају једноставније решење за изолацију *Campylobacter*-а, готову подлогу

Испитивање осетљивости

- Критеријуми за испитивање осетљивости *Campylobactera* до 2005. били су различити. Коришћени су критеријуми за:
  - ✓Staphylococcus,
  - ✓Nefermentativne bakterije,
  - ✓*Enterobacterales* (*Enterobacteriaceae*),
  - ✓Неких фармацеутских кућа (Rosco)
  - ✓и на крају могли сте да прочитате у радовима: „према упутству произвођача“.

	CLSI						EUCAST				Uputstvo e TEST		EPI BP	ROSCO				
Antibiotik	Smm≥	I mm	Rmm≤	MIC ≤S	MICI≥	MICR≥	Smm≥	Rmm≤	MICS ≤	MICR ≥	MICS≤	MICR≥	MIC R>	Smm≥	I mm	Rmm≤	S≤	R≥
AMP	17	14-16	13	8	16	32	14	14	8	8	/	8		22	21-19	18	2	8
AMX Rosco 25	17	14-16	13	8	16	32	14	14	8	8	0.5	2		28	27-24	23	2	8
AMOX/CLAV	18	14-17	14	8/4	16/8	32/16	17	17	8	8	/	8		23	20-22	19	2	8
LG	23	20-22	19	1	2	4	23	20	1	2	0.5	2						
CFIX	19	16-18	15	1	2	4	17	17	1	1	1	1						
ER JEJUNI	23	14-22	13 6(9)	8	16	32	20	20	4	4	1	2	4	16 r 6,7	15-13	12		
ER COLI	23	14-22	13 6(9)	8	16	32	24	24	8	8	1	2	16	23 r10		23	1	>1
CLD	21	15-20	14	0.5	1-2	4	22	19	o.25	0.5	0.25	0.5						
CLR	18	14-17	13	2	4	8	/	/	1	2	1	2						
G JEJUNI	15	13-14	12	4	8	16	17	14	2	4	2	4	1	16	15	14	4	16
G COLI	15	13-14	12	4	8	16	17	14	2	4	1	2	2	16	15	14	4	16
T	15	12-14	11	2	4	8	30	30	2	2	1	2	2	25	24-21	2	4	16
CC	21	16-20	15 6(9)	1	2	4	26	26	o.5	0.5	0.5	1	1	18	14-17	13	2	4
OF	16	13-15	12	2	2	8	22	19	0.5	1	0.5	1						
LEV	17	14-16	13	2	4	8	22	19	1	2	1	2						
NK JEJUNI	19	14-18	13	16		32	NA	NA	NA	NA	NA	NA	16					ID128
NK COLI	19	14-18	13	16		32	NA	NA	NA	NA	NA	NA	32					scr≥32
CEP																14 ID		>32
CHL	18	13-17	12	8	16	32	17	17	8	8	8	8		24	23-21	20	4	16
IMI	16	14-15	13	4	8	16	22	16	2	8	2	8		26	25-23	22	1	2
MER	23	20-22	19	1	2	4	22	16	2	8	2	8		26	25-23	22	1	2
FEP	18	15-17	14	8	16	32	24	21	1	4	1	8						
CAZ	21	18-20	17	4	8	16	22	19	1	4	1	8						
CT	26	23-25	22	1	2	4	20	17	1	2	1	2						

Eritro CLSI DD Staph Campy R + MIC
Eritro Rosco nije za C jejuni I C. coli nego su vrednosti date prema 2 reference
CC CLSI DD Entero Campy R + MIC
Tetra Eucast Staphylococcus
Tetra CLSI DD Entero MIC Campy

Како су добијени CLSI критеријуми (2006)

- Luber P, Wagner J, Hahn H, Bartelt E. **Antimicrobial resistance in Campylobacter jejuni and Campylobacter coli strains isolated in 1991 and 2001-2002 from poultry and humans in Berlin, Germany.** Antimicrob Agents Chemother. 2003;47(12):3825-30.

- P.F. McDermott S.M. Bodeis F.M. Aarestrup S. Brown M. Traczewski P. Fedorka-Cray M. Wallace I.A. Critchley C. Thornsberry S. Graff R. Flamm J. Beyer D. Shortridge L.J. Piddock V. Ricci M.M. Johnson R.N. Jones B. Reller S. Mirrett J. Aldrobi R. Rennie C. Brosnikoff L. Turnbull G. Stein S. Schooley R.A. Hanson R.D. **Development of a Standardized Susceptibility Test for Campylobacter with Quality-Control Ranges for Ciprofloxacin, Doxycycline, Erythromycin, Gentamicin, and Meropenem.** *Microbial Drug Resistance Vol. 10, No. 2 Epidemiology.*

Критеријуми EUCAST-а

his document is protected by copyright.
ublished On 5/2/2006

oduct Name: eCLIPSE Ultimate Access
sued to: Canadian Science Center for Human and Animal Health

Campylobacter jejuni and *coli*

EUCAST Clinical Breakpoint Tables v. 8.1, valid from 2018-05-15

MIC determination (broth microdilution according to ISO standard 20776-1)
Medium: Mueller-Hinton broth + 5% lysed horse blood and 20 mg/L β-NAD (MH-F broth)
Inoculum: $5x10^5$ CFU/mL
Incubation: Microaerobic environment, 41±1ºC, 24h. Isolates with insufficient growth after 24h incubation are reincubated immediately and MICs read after a total of 40-48h incubation.
Reading: Unless otherwise stated, read MICs at the lowest concentration of the agent that completely inhibits visible growth.
Quality control: *Staphylococcus aureus* ATCC 29213 (standard conditions for staphylococci)

Disk diffusion (EUCAST standardised disk diffusion method)
Medium: Mueller-Hinton agar + 5% defibrinated horse blood and 20 mg/L β-NAD (MH-F). The MH-F plates should be dried prior to inoculation to reduce swarming (at 20-25°C overnight or at 35°C, with the lid removed, for 15 min).
Inoculum: McFarland 0.5
Incubation: Microaerobic environment, 41±1ºC, 24h. Isolates with insufficient growth after 24h incubation are reincubated immediately and inhibition zones read after a total of 40-48h incubation.
Reading: Unless otherwise stated, read zone edges as the point showing no growth viewed from the front of the plate with the lid removed and with reflected light.
Quality control: *Campylobacter jejuni* ATCC 33560

Fluoroquinolones	MIC breakpoint (mg/L)		Disk content (µg)	Zone diameter breakpoint (mm)		Notes
	S ≤	R >		S ≥	R <	Numbered notes relate to general comments and/or MIC breakpoints. Lettered notes relate to the disk diffusion method.
Ciprofloxacin	0.5	0.5	5	26	26	

Macrolides	MIC breakpoint (mg/L)		Disk content (µg)	Zone diameter breakpoint (mm)		Notes
	S ≤	R >		S ≥	R <	Numbered notes relate to general comments and/or MIC breakpoints. Lettered notes relate to the disk diffusion method.
Azithromycin	Note[1]	Note[1]		Note[A]	Note[A]	1/A. Erythromycin can be used to determine susceptibility to azithromycin and clarithromycin.
Clarithromycin	Note[1]	Note[1]		Note[A]	Note[A]	
Erythromycin, *C. jejuni*	4[1]	4[1]	15	20[A]	20[A]	
Erythromycin, *C. coli*	8[1]	8[1]	15	24[A]	24[A]	

Tetracyclines	MIC breakpoint (mg/L)		Disk content (µg)	Zone diameter breakpoint (mm)		Notes
	S ≤	R >		S ≥	R <	Numbered notes relate to general comments and/or MIC breakpoints. Lettered notes relate to the disk diffusion method.
Doxycycline	Note[1]	Note[1]		Note[A]	Note[A]	1/A. Tetracycline can be used to determine susceptibility to doxycycline.
Tetracycline	2[1]	2[1]	30	30[A]	30[A]	

®Clinical and Laboratory Standards Institute. All rights reserved.

Методе

- Осетљив у физиолошком раствору: угине за 10 минута
- Методе за испитивање осетљивости
  - ✓ Агар дилуција
  - ✓ Микробујон дилуција
  - ✓ Е - тест
  - ✓ Диск дифузија
  - ✓ Контролни сој: АТСС 33560
  - ✓ Једном недељно до једном месечно
  - ✓ Лако угине, потребно је стално освежавање

МИКРОБУЈОН ДИЛУЦИОНА МЕТОДА

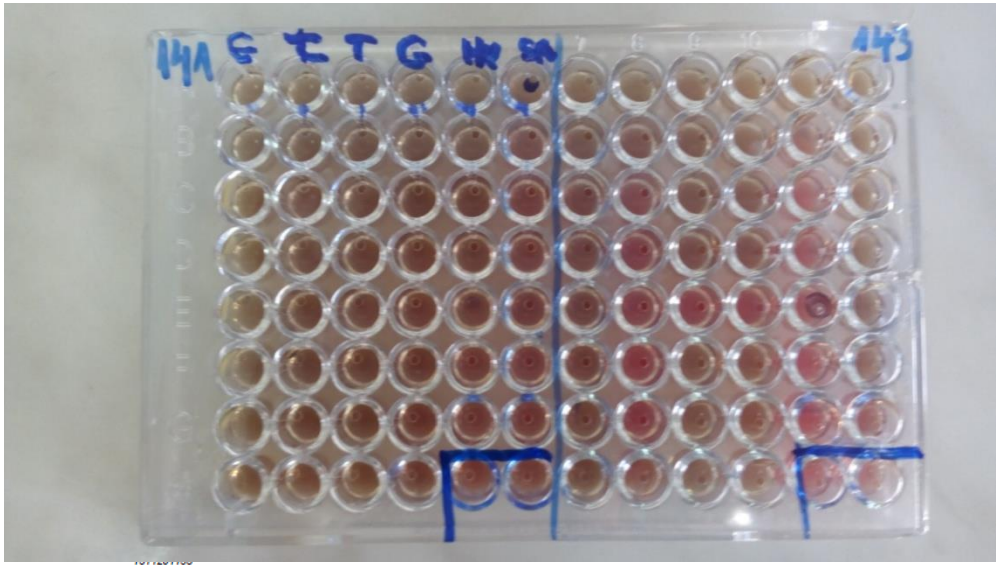

SENSITITRE
EUCAMP2
Campylobacter Reference Card

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
A	ERY 128	CIP 16	TET 64	GEN 16	NAL 64	STR 16	ERY 128	CIP 16	TET 64	GEN 16	NAL 64	STR 16
B	ERY 64	CIP 8	TET 32	GEN 8	NAL 32	STR 8	ERY 64	CIP 8	TET 32	GEN 8	NAL 32	STR 8
C	ERY 32	CIP 4	TET 16	GEN 4	NAL 16	STR 4	ERY 32	CIP 4	TET 16	GEN 4	NAL 16	STR 4
D	ERY 16	CIP 2	TET 8	GEN 2	NAL 8	STR 2	ERY 16	CIP 2	TET 8	GEN 2	NAL 8	STR 2
E	ERY 8	CIP 1	TET 4	GEN 1	NAL 4	STR 1	ERY 8	CIP 1	TET 4	GEN 1	NAL 4	STR 1
F	ERY 4	CIP 0.5	TET 2	GEN 0.5	NAL 2	STR 0.5	ERY 4	CIP 0.5	TET 2	GEN 0.5	NAL 2	STR 0.5
G	ERY 2	CIP 0.25	TET 1	GEN 0.25	NAL 1	STR 0.25	ERY 2	CIP 0.25	TET 1	GEN 0.25	NAL 1	STR 0.25
H	ERY 1	CIP 0.12	TET 0.5	GEN 0.12	POS CON	POS CON	ERY 1	CIP 0.12	TET 0.5	GEN 0.12	POS CON	POS CON

МИКРОБУЈОН ДИЛУЦИОНА МЕТОДА

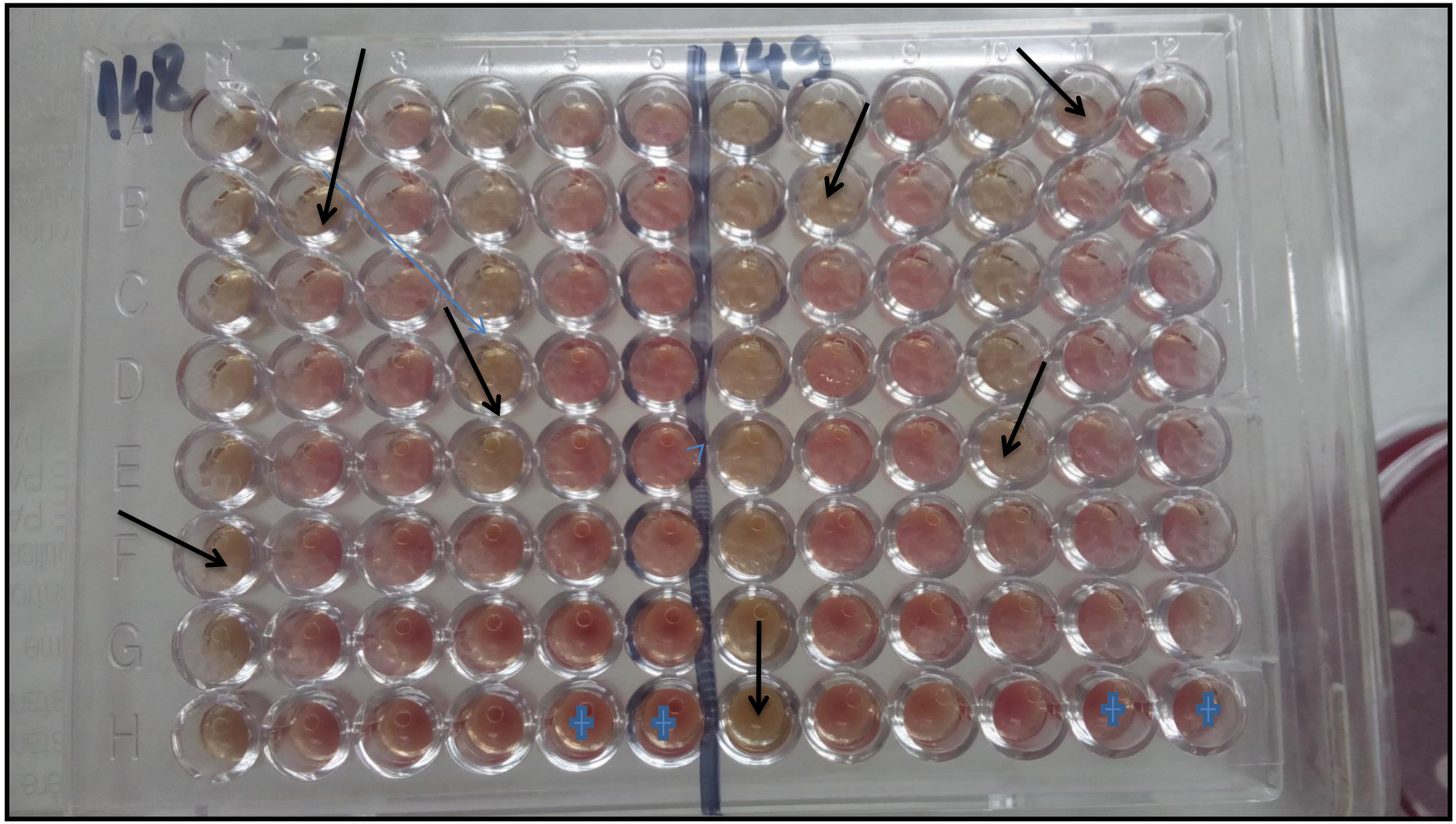

ДИСК - ДИФУЗИЈА

Резистенција на цефалотин и налидиксинску киселину

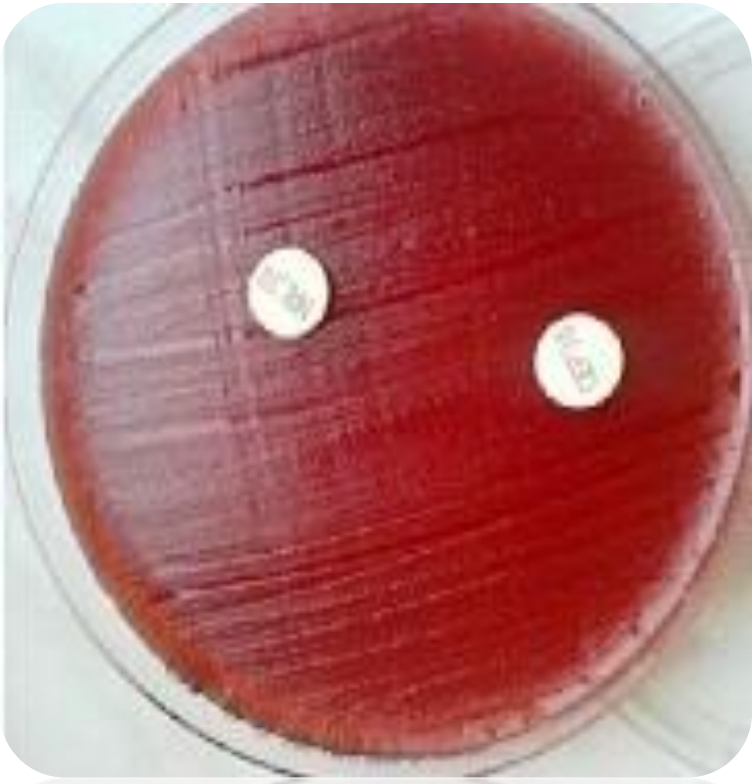

Резистенција на еритромицин

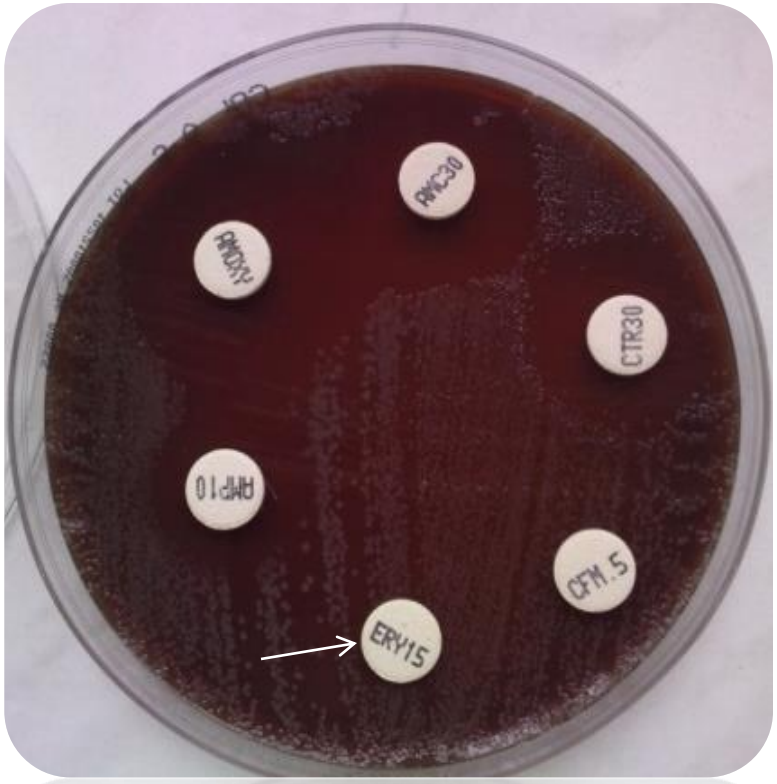

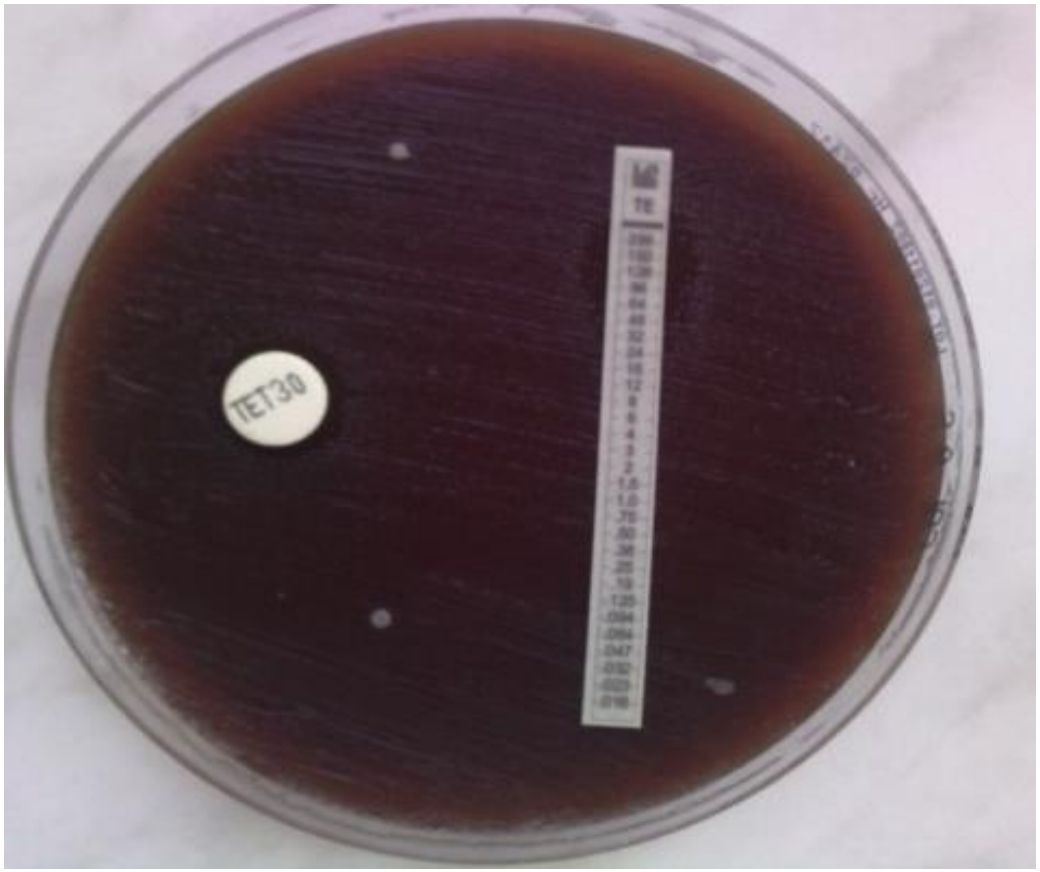

ЕПСИЛОН - ТЕСТ

Резистенција на тетрациклин

АГАР ДИЛУЦИОНА МЕТОДА

- Радили смо али нисмо сликали

https://www.google.com/search?biw=980&bih=501&tbm=isch&sa=1&ei=rUyaXMnUOavnsAe-ybVY&q=campylobacter+agar+dilutiom+method&oq=campylobacter+agar+dilutiom+method&gs_l=img.3...288131.308700..309387...1.0..0.211.3641.23j11j1....2..1....1..gws-wiz-img.....35i39j0i67j0j0i30j0i19j0i8i30i19j0i30i19.Ze7PlF1TZ8c#imgdii=dr316VHdA6TQLM:&imgrc=TTjMTPbYtpfAOM:

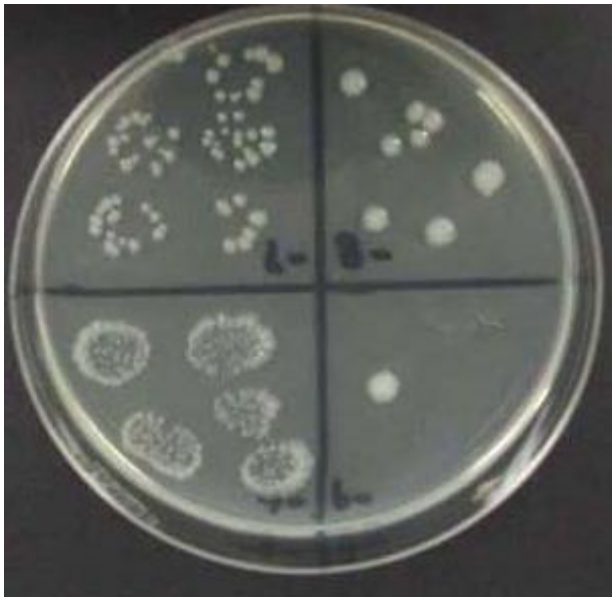

Шта још унесемо у наш организам заједно са храном и кампилобактером?

- Детерминанте резистенције према антибиотицима

Детерминанте отпорности

- **Отпорност *Campylobacter-a***
  - ✓Aarestrup FM, Enberg J. **Antimicrobial resistance of thermophilic *Campylobacter*.** Vet Res 2001; 32:311–21.
  - ✓Luangtongkum T, Jeon B, Han J, Plummer P, Logue CM, Zhang Q. **Antibiotic resistance in *Campylobacte*r: emergence, transmission and persistence.** Future Microbiol. 2009;4(2):189-200. doi: 10.2217/17460913.4.2.189

МЕХАНИЗМИ ОТПОРНОСТИ

Механизми резистенције *Campylobacter*-а

Prema Aerestrup-u Engberg-u, 2001

Tabela I. Mehanizmi antimikrobne rezistencije Campylobacter-a

Antibiotik	Mehanizmi rezistencije	Geni rezistencije ili mutacije	Prenosiv	Domaćin
Aminoglikozidi*				
Kanamicin, neomicin, gentamicin B	Inaktivacija leka hemijskom modifikacijom	*aph(3')-Ia*	+	*Enterobacteriaceae* Gram pozitivne koke
Kanamicin, neomicin, gentamicin B		*aph(3')-III*	+	Gram pozitivne koke
Kanamicin, neomicin		*aph(3')-IV*	+	Gram pozitivne koke
Streptomicin		*ant(6)-Ia*	+	Gram pozitivne koke
Streptomicin, spektinomicin		*ant(3")-Ia*	+	Gram negativne bakterije
Streptotricini		*sat4*	+	Gram pozitivne koke
Beta-laktam	Proizvodnja beta laktamaza ili smanjena permeabilnost	ND	ND	ND
Hloramfenikol	Inaktivacija leka hemijskom modifikacijom	*cat*	ND	ND
Fluorokvinoloni	Mutacije targeta osetljivih na lekove	Ala-70 do Thr u *gyrA* Thr-86 do Ile u *gyrA* Asp-90 do Ala u *gyrA* Arg-139 do Gln u *parC*	-	-
Makrolidi	Mutacije targeta osetljivih na lekove	A do G na poziciji 2230 u 23S rDNK genu	-	-
Sulfonamidi	Mutacije targeta osetljivih na lekove	Mutacije u *folP* genu	-	-
Tetraciklini	Zaštita targeta	*tet(O)*	+	Gram pozitivne koke
Trimetoprim	Zamena senzitivnog targeta novim enzimom	*dfr1*	ND	*Enterobacteriaceae*
		dfr9	ND	

* Važi samo za najupotrebljavanije u terapiji

Ипак су најважније три групе антибиотика и наравно отпорност на њих:

ОТПОРНОСТ НА МАКРОЛИДЕ, ФЛУОРОКИНОЛОНЕ И ТЕТРАЦИКЛИНЕ

Механизам осетљивости на флуорокинолоне - инхибиција ДНК гиразе

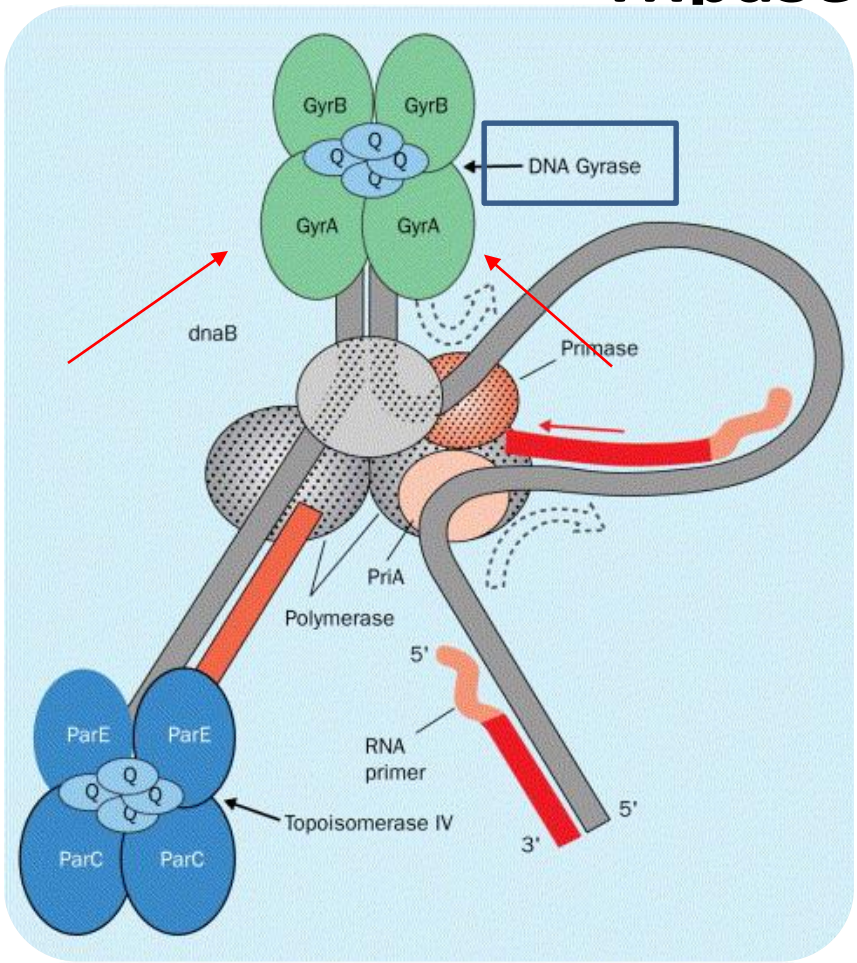

Механизми резистенције према флуорокинолонима

- Последица су мутације у *gyrA* гену који кодира подјединицу GyrA ДНК гиразе (Aarestrup et Engberg, 2001).
- ДНК гираза и топоизомераза IV

Механизам осетљивости на флуорокинолоне - инхибиција ДНК гиразе

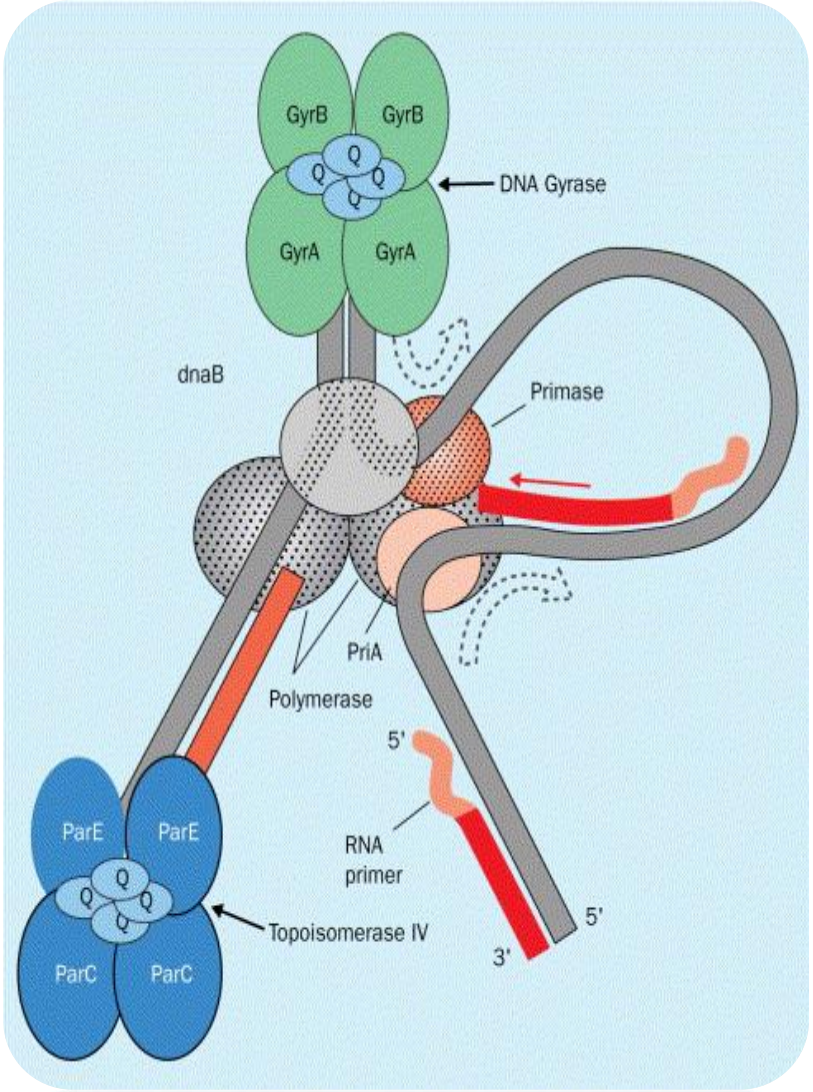

- Врсте мутација
- Thr-86-Ile – висок ниво резистенције
- Thr-86-Ala (висок ниво према налидиксинској киселини и низак према ципрофлоксацину)
- Забележене су и друге мутације:
  - Ala-70-Thr, Thr-86-Lys, Asp-90-Asn и Pro-104-Ser
  - Двоструке мутације:

    Thr-86-Ile са Asp-85-Tyr,

    или са Asp-90-Asn

    или са Pro-104-Ser

Механизам деловања макролида

Везују се за 50S подјединицу бактеријског рибозома

Онемогућавају издуживање полипептидног ланца

Доводе до раног отпуштања пептидил-tRNK физиолошким

блокирањем у улаз рибозома

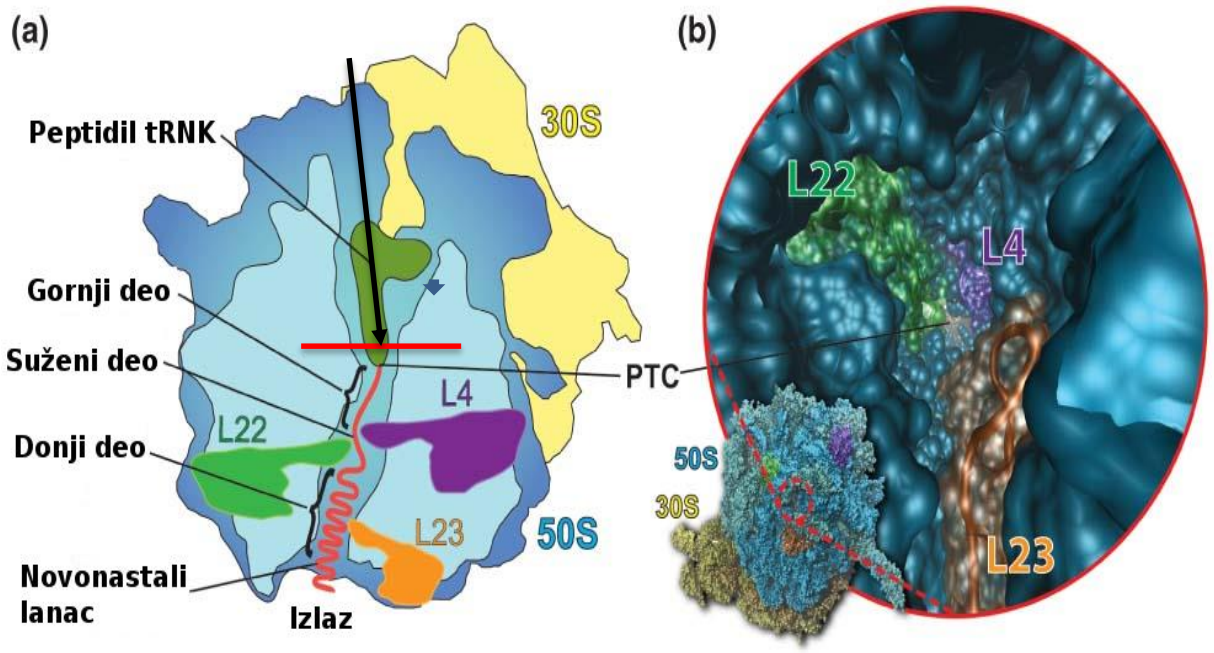

Резистенција према макролидима код *Campylobacter* spp.

1. Циљна, тачкаста, модификација на рибозому:
   - ✓ Мутација у V домену 23S rRNK, *C. jejuni* и *C. coli* на позицијама 2074 и 2075 у 23S rRNK.
   - ✓ Мутације A2074C, A2074G и A2075G доводе до високог нивоа резистенције према макролидима (MIC еритромицина >128 μg/ml) код *C. jejuni* и *C. coli* (Gibreel et al., 2005).
   - ✓ Мутација A2074T доводи до ниског нивоа резистенције према еритромицину (Vacher et al., 2005).
2. Мутације на рибозомалним протеинима, L4 (G74D) i L22 (инсерција на позицијама 86 или 98) који формирају делове излазног тунела за полипептиде
3. Активни ефлукс доприноси резистенцији на макролиде: CmeABC и друге ефлуксне пумпе

Тетрациклини

Механизам деловања и механизам резистенције

- ✓ Тетрациклини се везују за рибозоме на врху места A, које са своје стране стерично блокира везујуће место aa-tRNK и инхибира синтезу протеина
- ✓ Гени за резистенцију према тетрациклину *tet*(O) смештени су на самопреносивим плазмидима и хромозому кампилобактера
- ✓ Омогућавају заштиту рибозома – кодирају заштитне протеине рибозома (ribosomal protection proteins, RPPs).
- ✓ Кда се веже за тетрациклин, RPPs, са везаним GTP-ом удружиће се са рибозомом, што доводи до отпуштања терациклина са места A.

Плазмид који носи *tet(O)* ген резистенције према тетрациклину

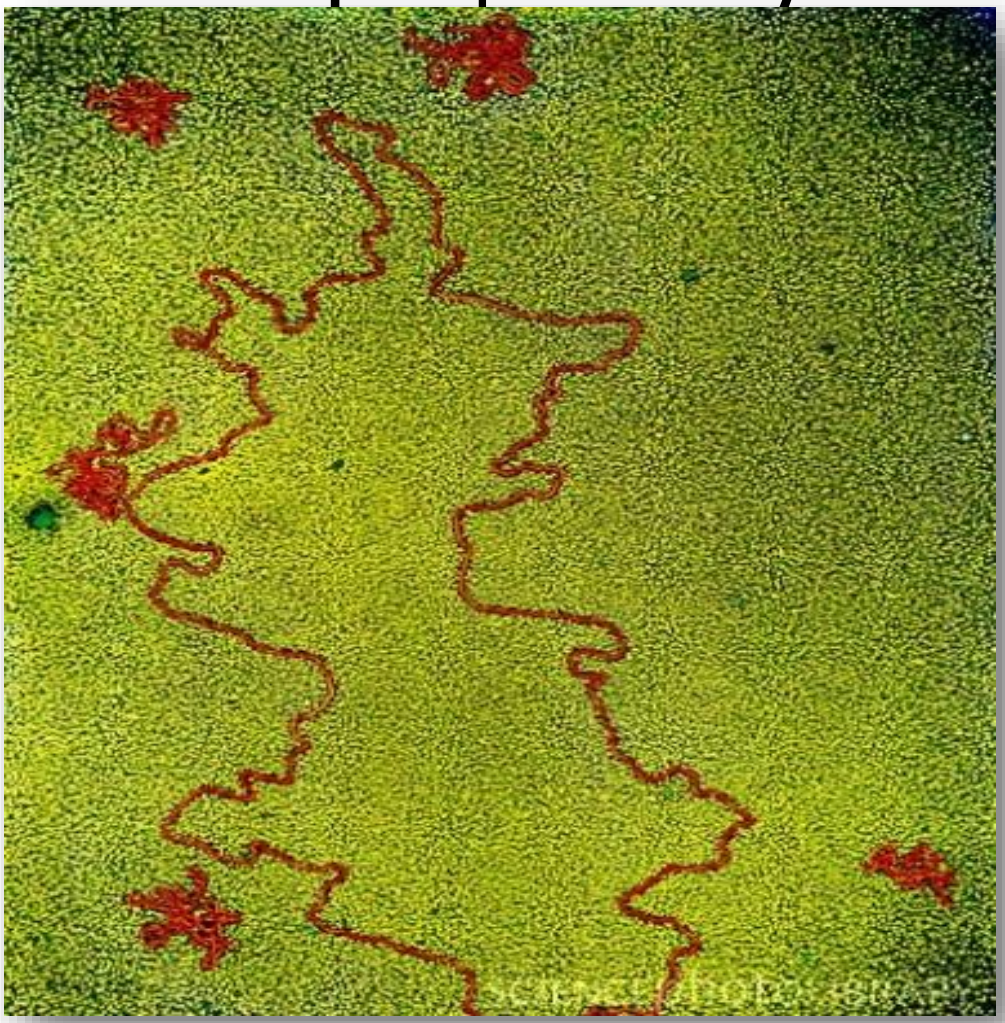

Вишеструка резистенција

- Резистенција према више група антибиотика код *C. jejuni* може бити резултат присуства самопреносивих плазмида или деловања ефлуксног механизма (Padungton et Kaneene, 2003).
- Сматра се да је ефлуксни систем који зависи од енергије и има широку специфичност, одговаоран за појаву вишеструке резистенције према: β-лактамима, еритромицину, тетрациклину, хлорамфениколу и кинолонима код лабораторијских мутаната *C. jejuni* (Charvalos et al., 1995).

✓ CmeABC (Lin et al., 2002; Pumbwe et al., 2002)

✓ CmeDEF (Lin et al., 2005)

Врсте ефлуксних транспортера одговорних за вишеструку резистенцију

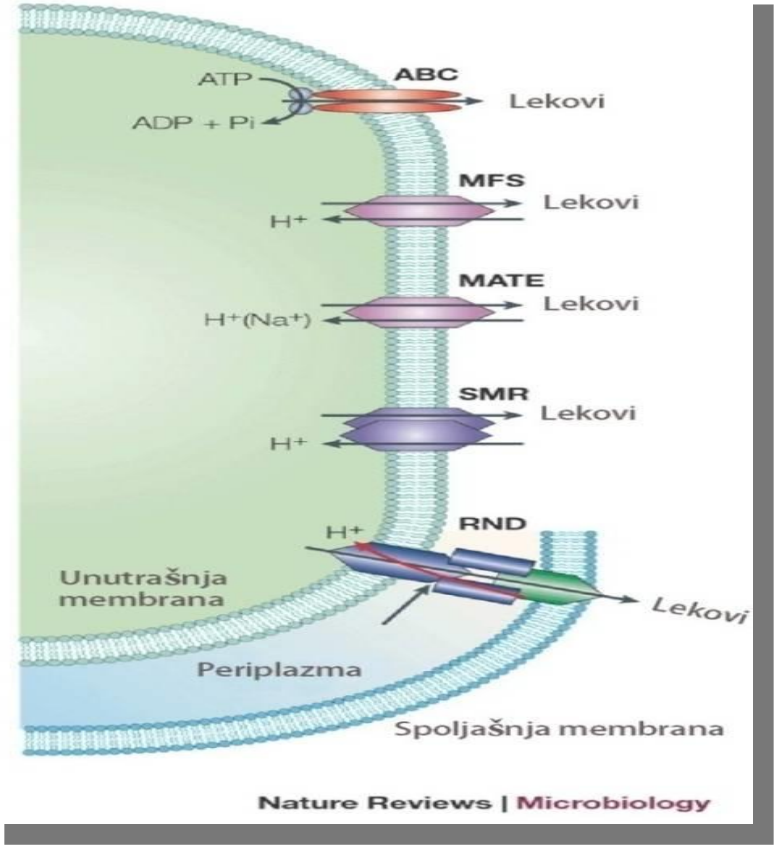

Вишеструка резистенција

Резистенција према кларитромицину, клиндамицину и флуорокинолонима

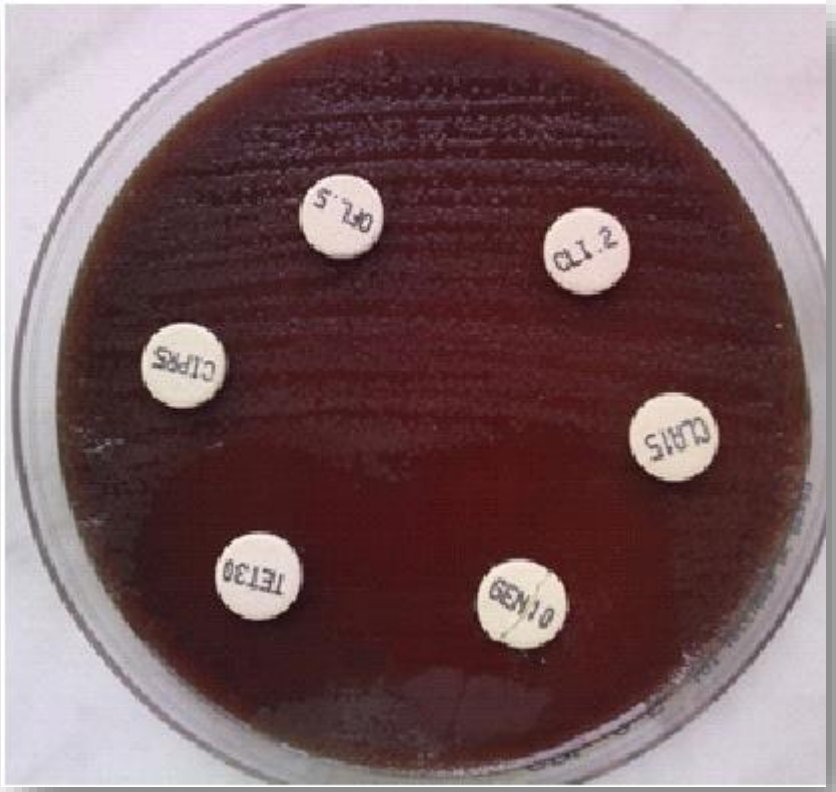

Резистенција према цефалотину, НАЛ и флуорокинолонима

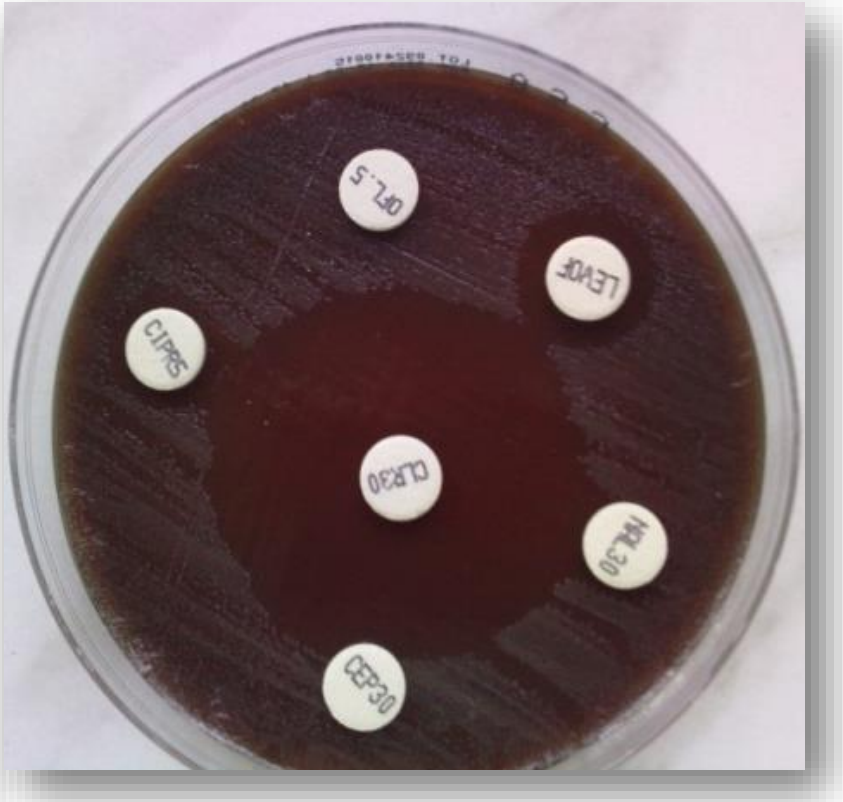

Урођена резистенција

- *Campylobacter* показује урођену резистенцију према:
  - ✓ неким цефалоспоринима (Tajada et al., 1996)
  - ✓ бацитрацину
  - ✓ новобиоцину
  - ✓ рифампину
  - ✓ стрептограмину Б
  - ✓ триметоприму
  - ✓ ванкомицину (Taylor et Courvalin, 1988; Corry et al., 1995)
- Последица је слабе пропустљивости овојница *Campylobacter*-а и активног ефлукса за већи број лекова (Zhang et al., 2008)
- У Србији, забележена је према пеницилинима, макролидима, тетрациклинима, кинолонима и флуорокинолонима

КАКО ДЕТЕКЦИЈА РЕЗИСТЕНЦИЈЕ ИЗГЛЕДА У НАШИМ ИСПИТИВАЊИМА

Резистенција *Campylobacter* spp. (агар дилуциона метода)

Table 1

Susceptibility of thermophilic *Campylobacter spp.* strains to selected antibiotics

Antibiotics	No of investigated strains	MIC* range (mg/L)	MIC_{50} (mg/L)	MIC_{90} (mg/L)	Resistance (%)
Erythromycin	123	≤0.12–2.0	0.5	1.0	2.4
Gentamicin	126	≤ 0.25–4.0	0.5	1.0	0
Tetracycline	131	≤ 0.25–≥ 16	≤ 0.5	8.0	9.9
Ciprofloxacin	131	≤ 0.25–16	≤ 0.25	8.0	29.8
Nalidixic acid	36	≤ 4.0–≥ 64	8.0	≥ 64	33.3
Chloramphenicol	130	≤ 2–16	≤ 4.0	8.0	0

*minimal inhibitory concentration

Miljković-Selimović B, et al. Vojnosanit Pregl 2009; 66(7): 522–526.

Campylobacter spp.- resistance CLSI

2002-3. **versus** **2012 -13.**

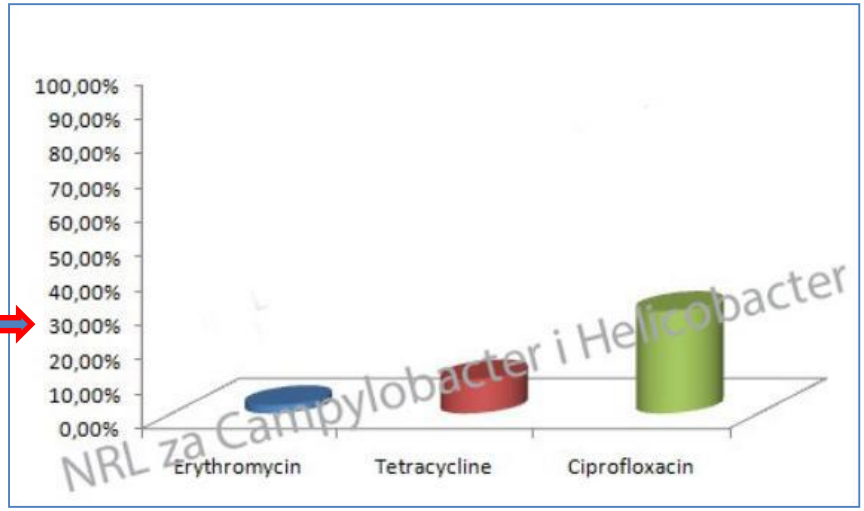

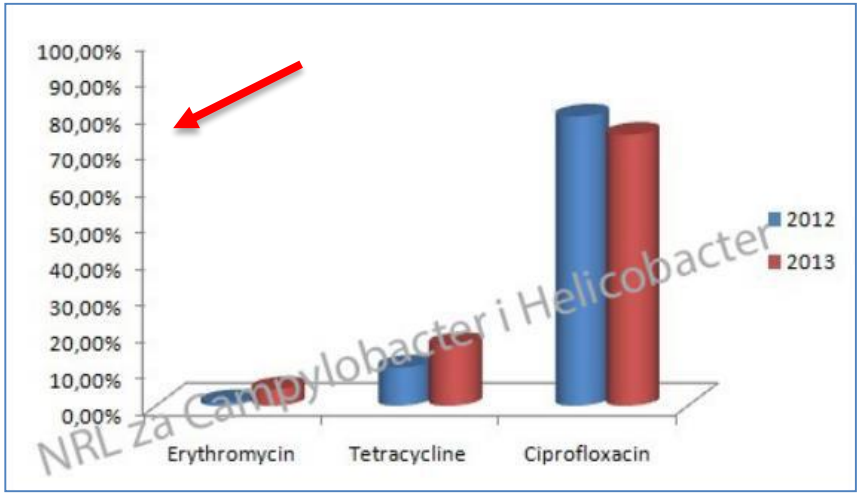

Број испитаних сојева

ГОДИНА	*Campylobacter* spp.
2009	27
2010	83
2011	160
2012	110
2013	70
2014	190
УКУПНО	640

Campylobacter spp. (640 сојева)- резистенција према CLSI

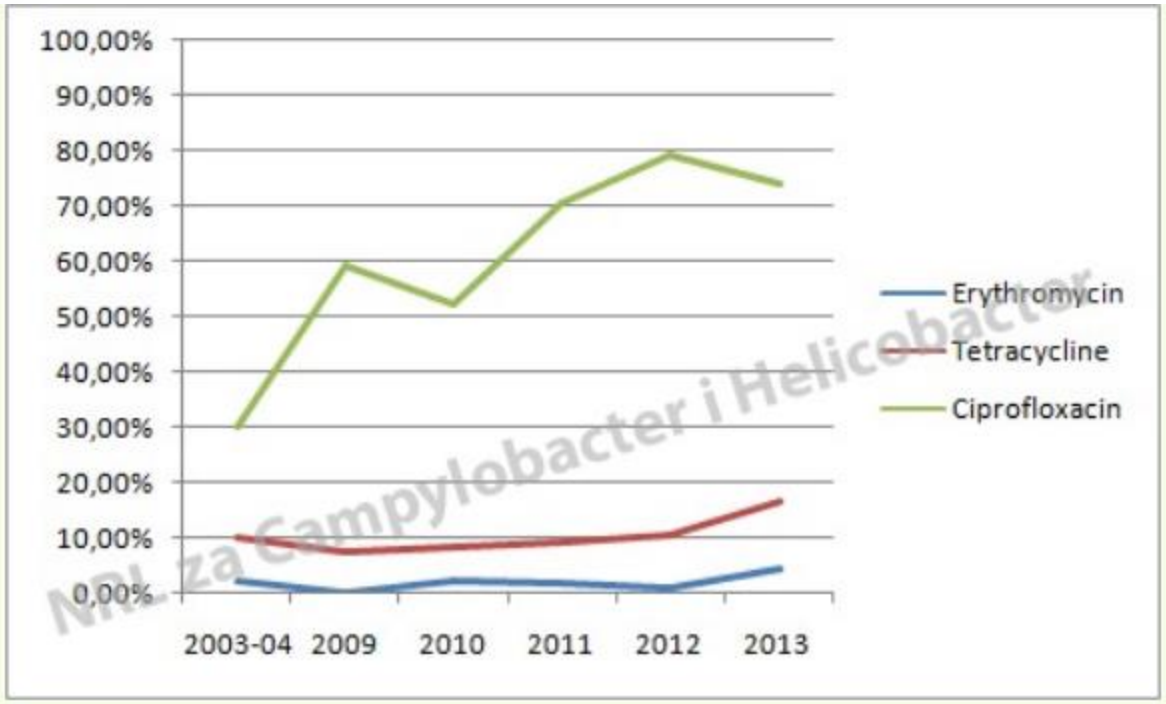

Резистенција *Campylobacter* spp. према ерутромицину, тетрациклину и ципрофлоксацину у периоду од 2003 до 2013 године (Приредиле: мр сц мед. Љиљана Ристић и Ана Милојковић)

C. jejuni - испитивање резистенције према EUCAST-у

	Ciprofloxacin				Erythromycin				Gentamicin				Imipenem				Tetracycline			
Година	R	I	S	Укупно	R	I	S	Укупно	R	I	S	Укупно	R	I	S	Укупно	R	I	S	Укупно
2014	88	3	26	117		8	108	116	1	1	111	117	1		110	111	23	1	93	117
2015	132	2	28	162	8		155	163	5	4	150	159			158	159	82		81	163
2016	39		18	57	4		69	73	2		68	70	2	2	71	73	14		57	71
2017	68		20	88	4		83	87	1		84	85			88	88	24		64	88
2018	110		16	126			126	126	5		118	123			125	126	29	1	96	126
Укупно	437	5	108	550	16	8	541	565	18	5	531	554	3	3	552	557	172	2	391	565

C. coli - испитивање резистенције према EUCAST-у

	Ciprofloxacin			Erythromycin				Gentamicin			Imipenem			Tetracycline		
Година	R	S	Укупно	R	I	S	Укупно	R	S	Укупно	I	S	Укупно	R	S	Укупно
2014	11	13	24		1	23	24	2	22	24	1	22	23	5	19	24
2015	17	8	25	1		24	25		22	22		25	25	7	18	25
2016	10	5	15			19	19	1	18	19		23	23	3	17	20
2017	22	10	32			32	32	2	30	32		32	32	10	22	32
2018	38	5	43			43	43		38	38		43	43	10	33	43
Укупно	98	41	139	1	1	141	143	5	130	135	1	145	146	35	109	144

C. jejuni и *C. coli* 2014-2017 резистенција према EUCAST-у

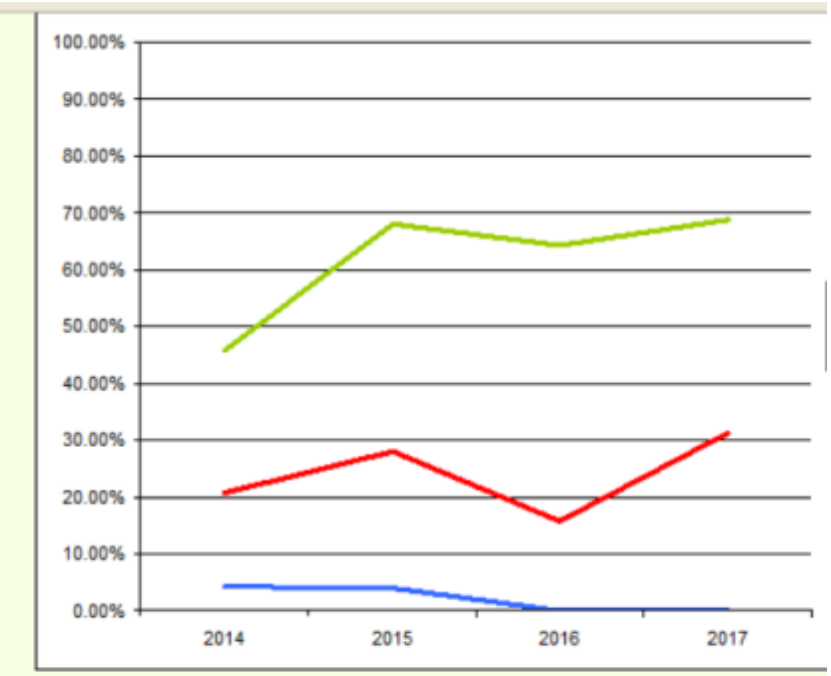

Campylobacter coli
Испитивање је вршено према EUCAST-у. Сви интермедијарни резултати су сматрани резисте

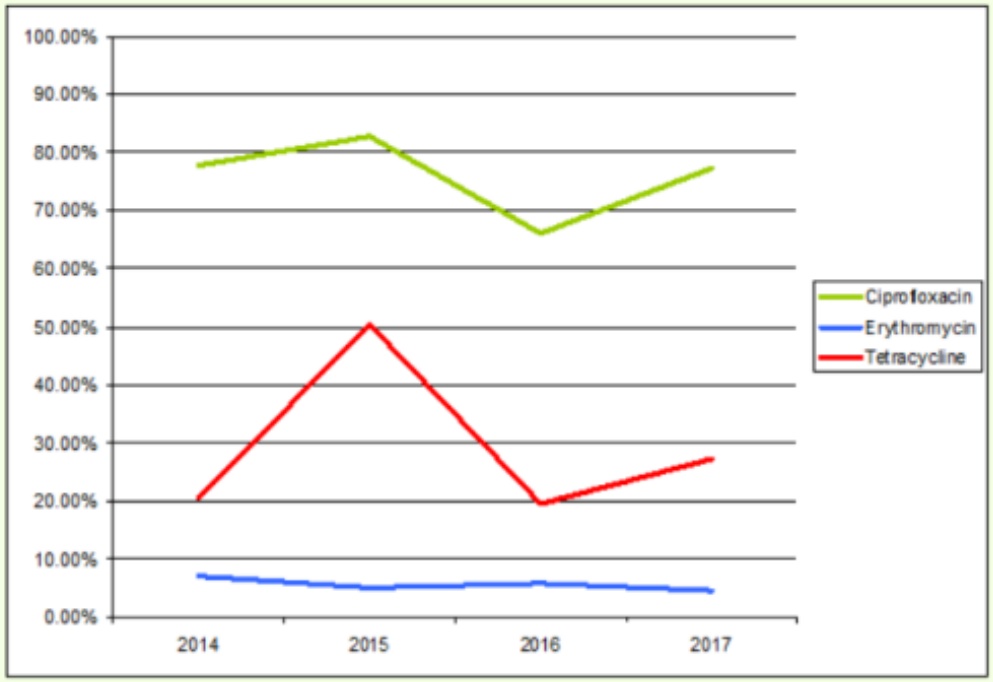

Campylobacter jejuni
Испитивање је вршено према EUCAST-у. Сви интермедијарни резултати су сматрани резистентним.

ni и *C. coli* 2014-2018. резистенција према EUCAST-у

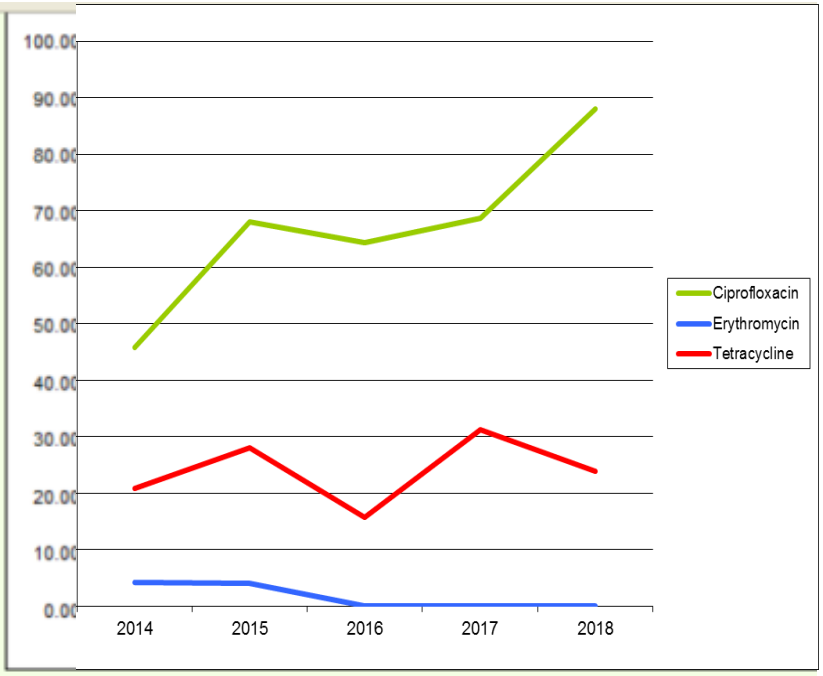

Campylobacter coli
Испитивање је вршено према EUCAST-у. Сви интермедијарни резултати су сматрани резисте

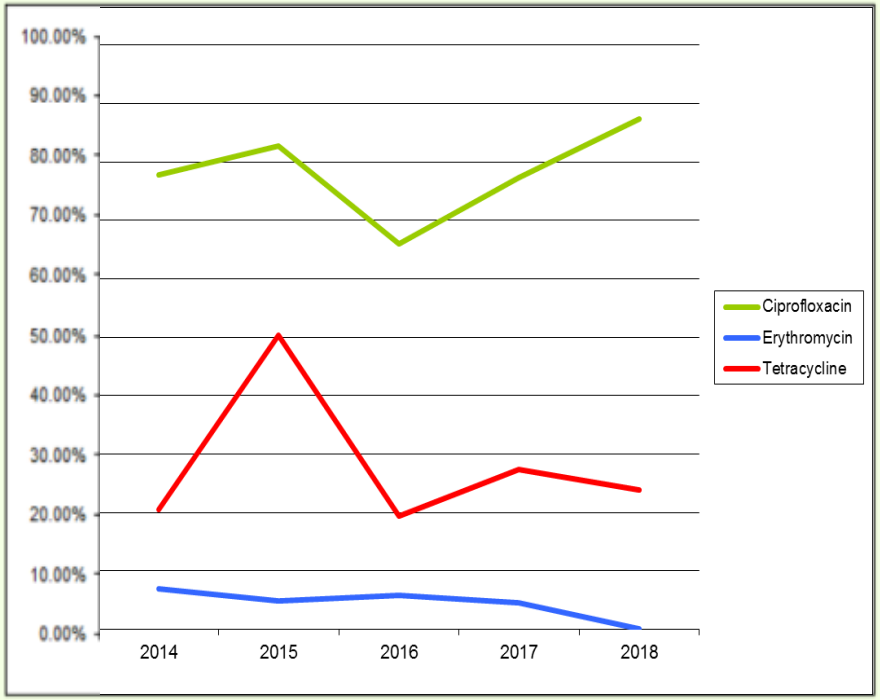

Campylobacter jejuni
Испитивање је вршено према EUCAST-у. Сви интермедијарни резултати су сматрани резистентним.

ЛАБОРАТОРИЈЕ КОЈЕ СУ СЛАЛЕ СОЈЕВЕ И ИЗВЕШТАЈЕ ОД 2014-2018. ГОДИНЕ

Структура испитаних болесника према узрасту у периоду 2014-18.

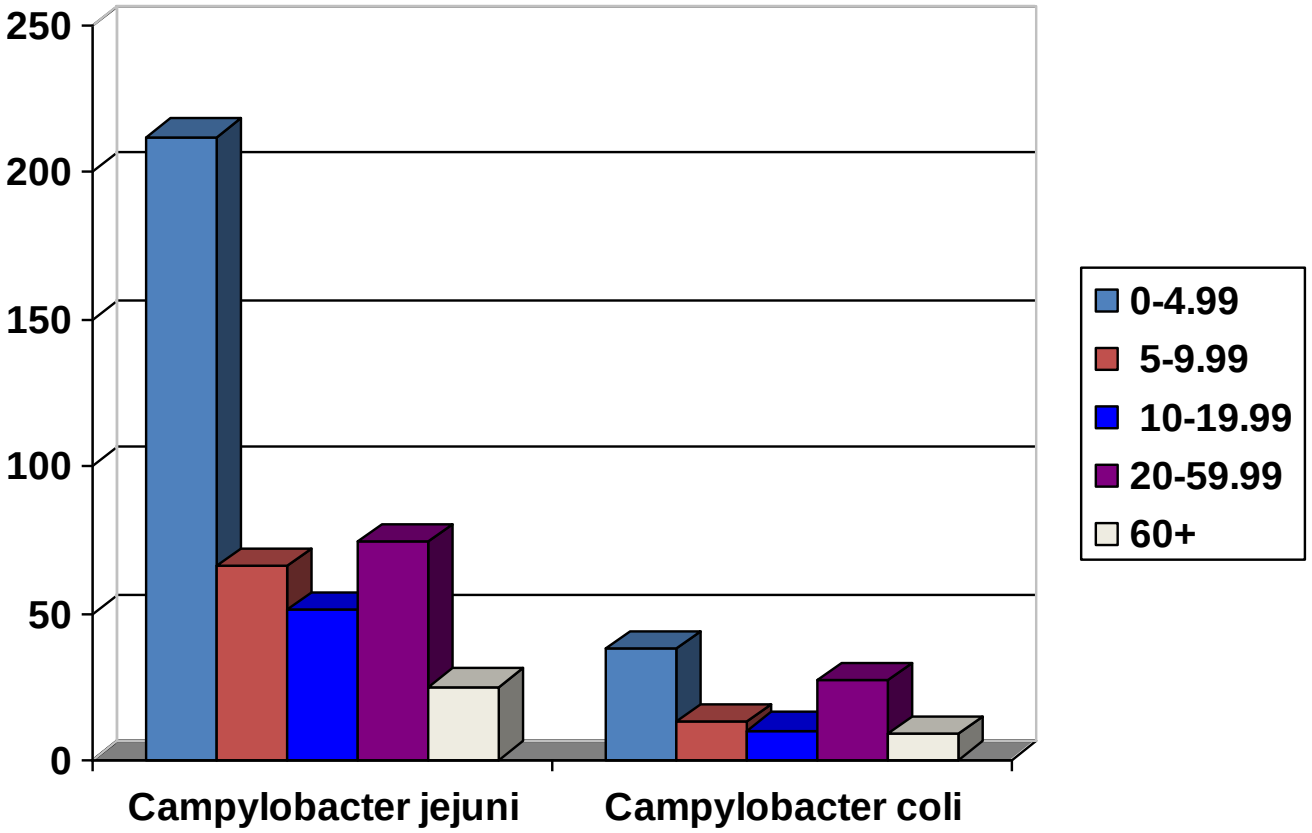

Структура испитаних болесника према полу у периоду 2014-18.

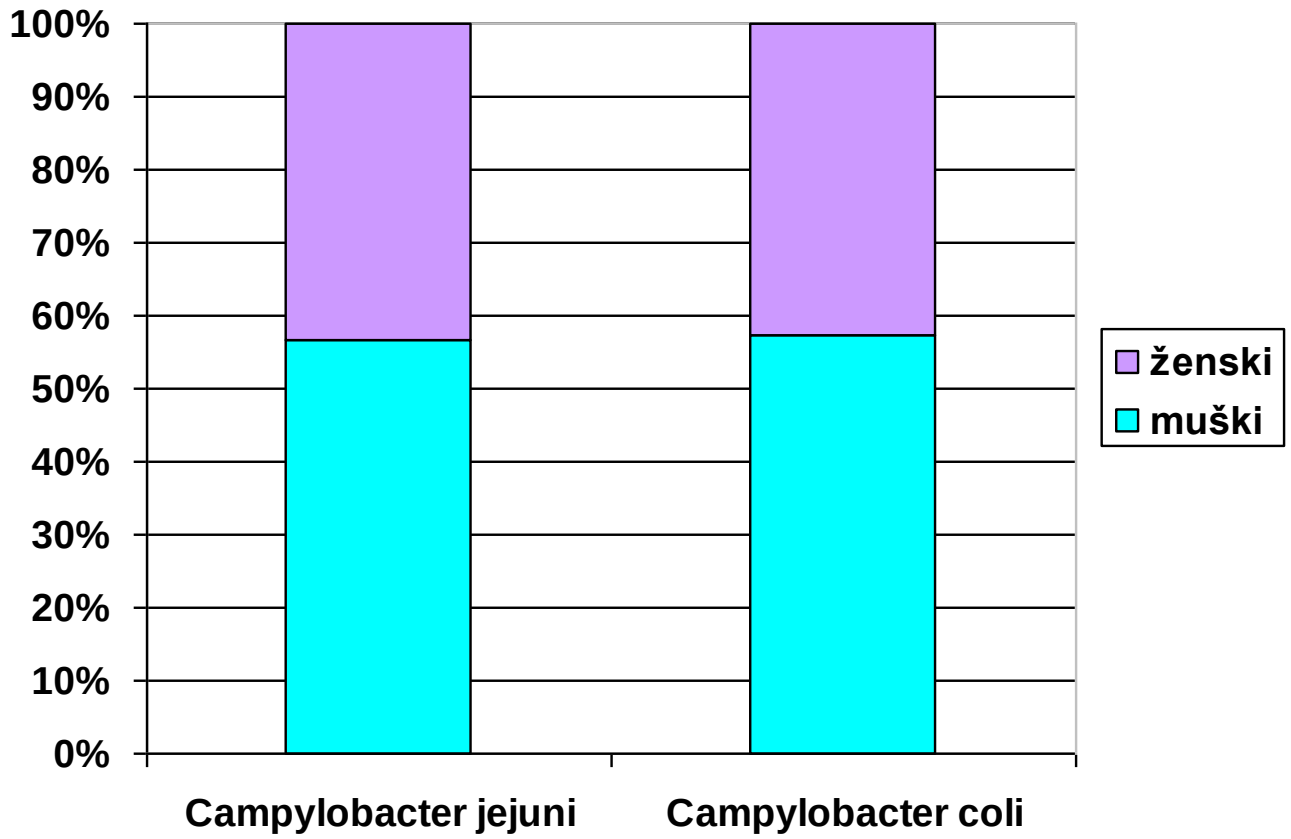

Резистенција бактерије *Campylobacter* jejuni у периоду 2014-18.

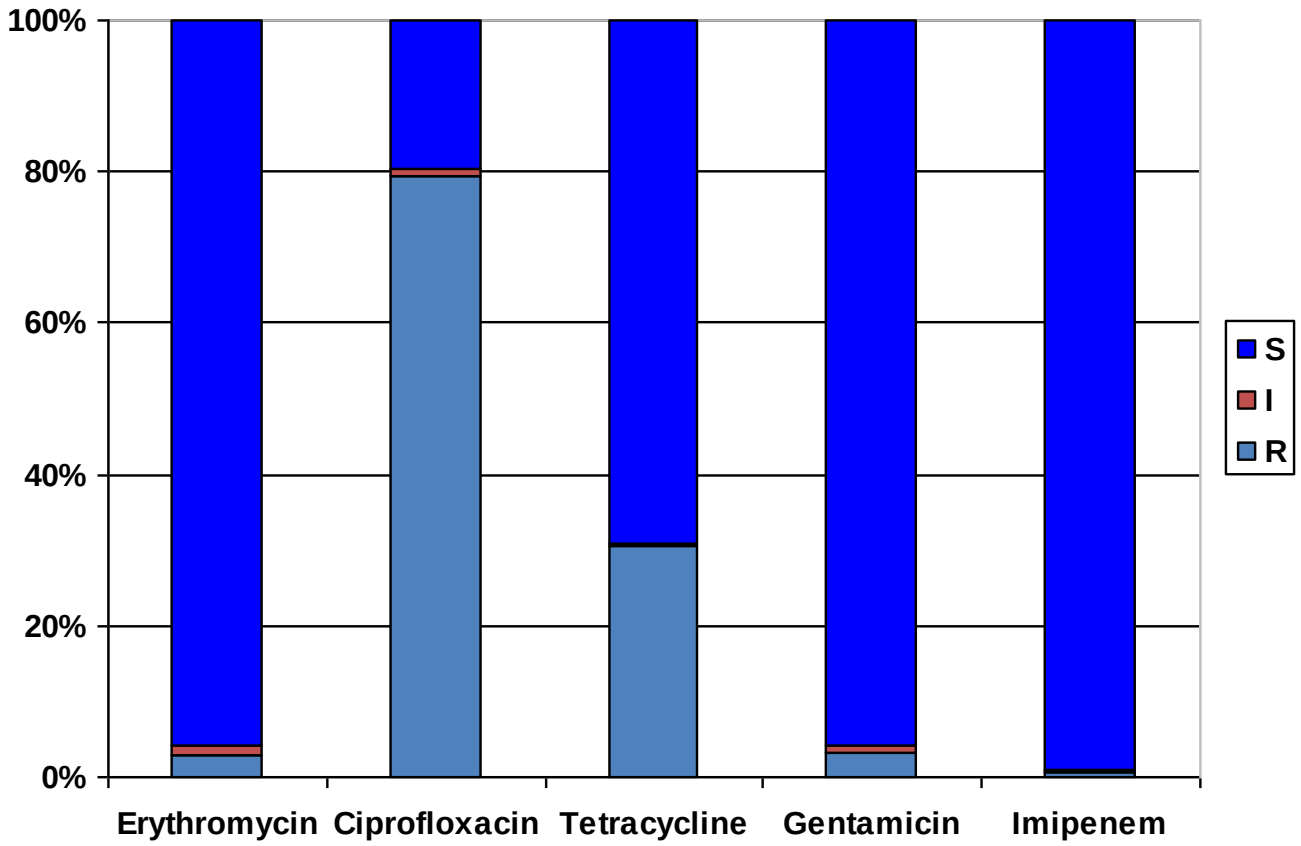

Резистенција бактерије *Campylobacter coli* у периоду 2014-18.

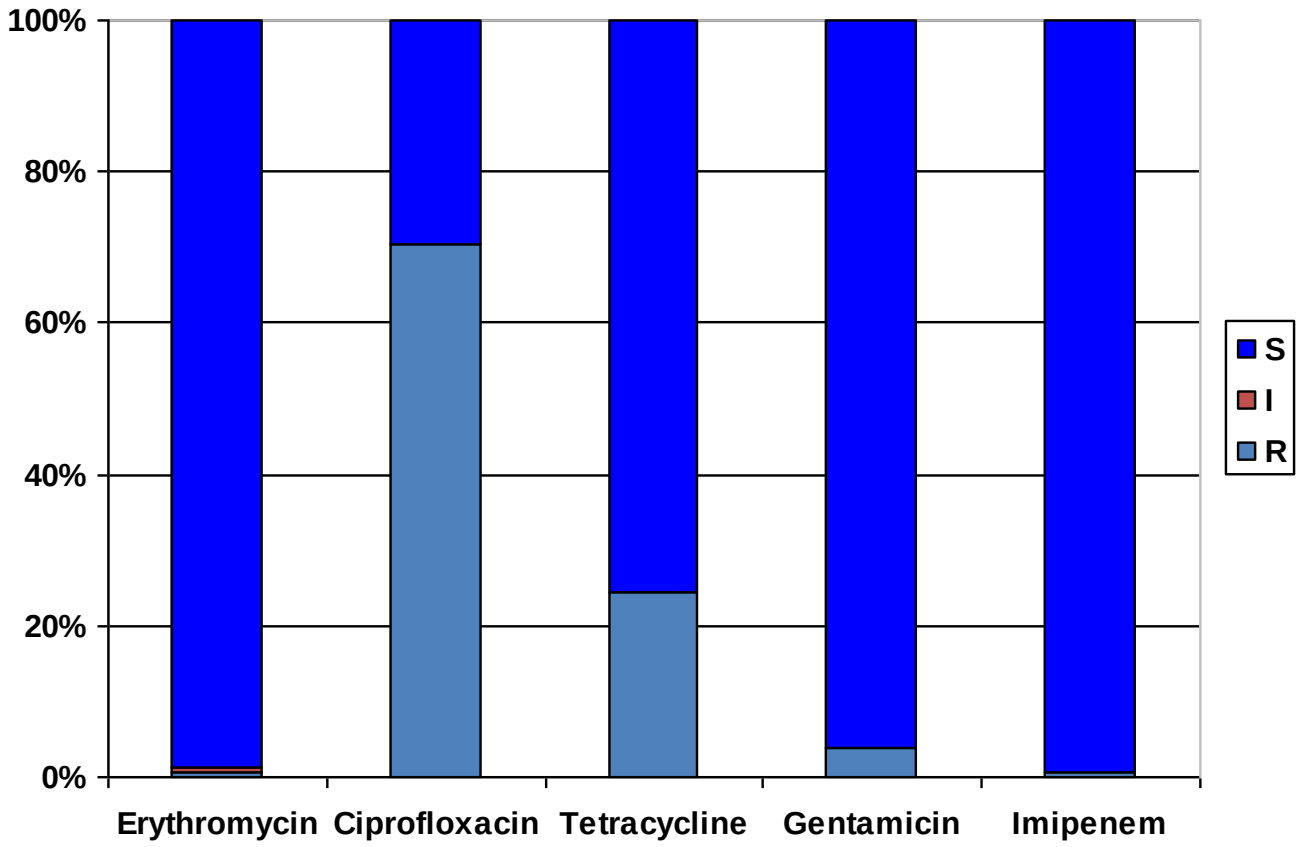

Дистрибуција резистенције према полу у периоду 2014-18.

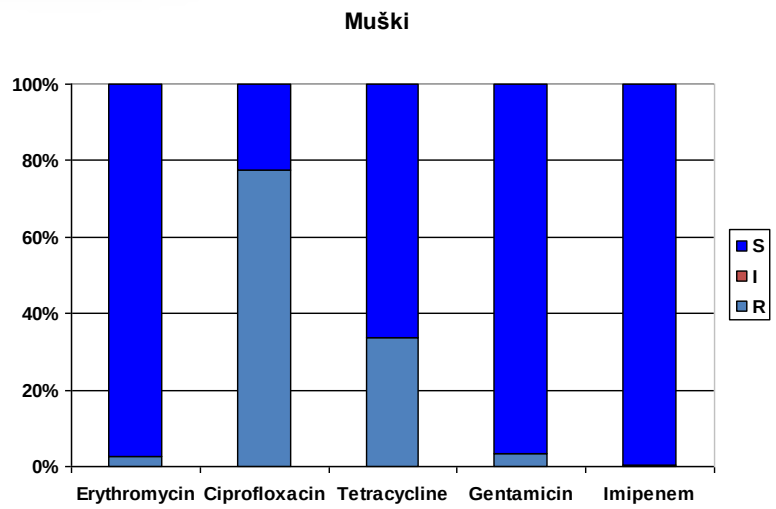

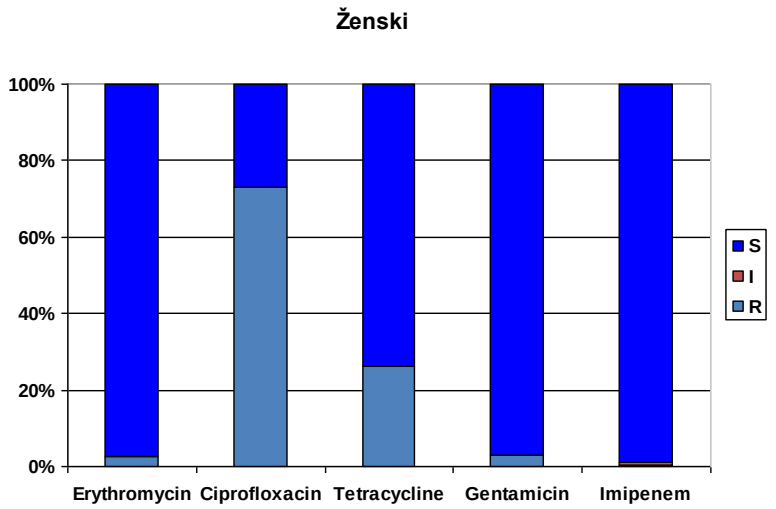

Дистрибуција резистенције према узрасту у периоду 2014-18.god.

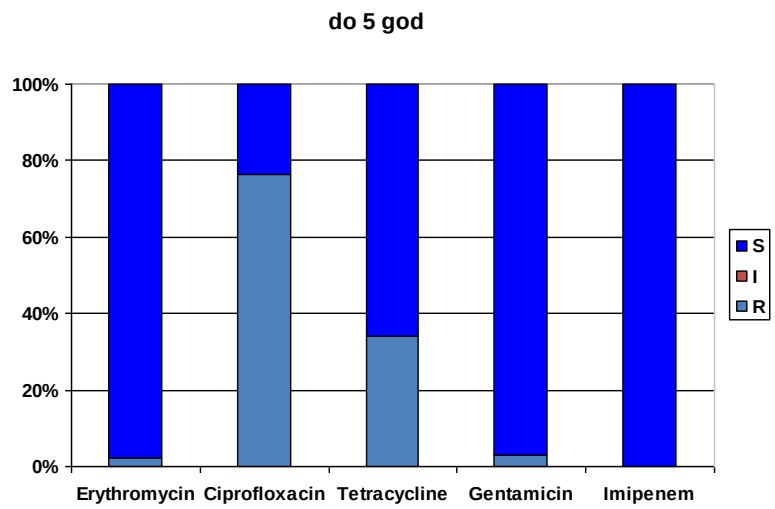

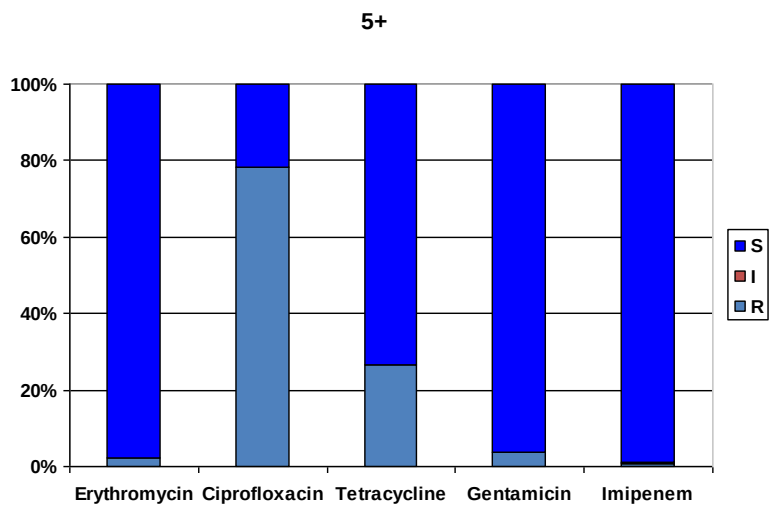

Дистрибуција резистенције у „топлој“ и „хладној“ сезони у периоду 2014-18.god.

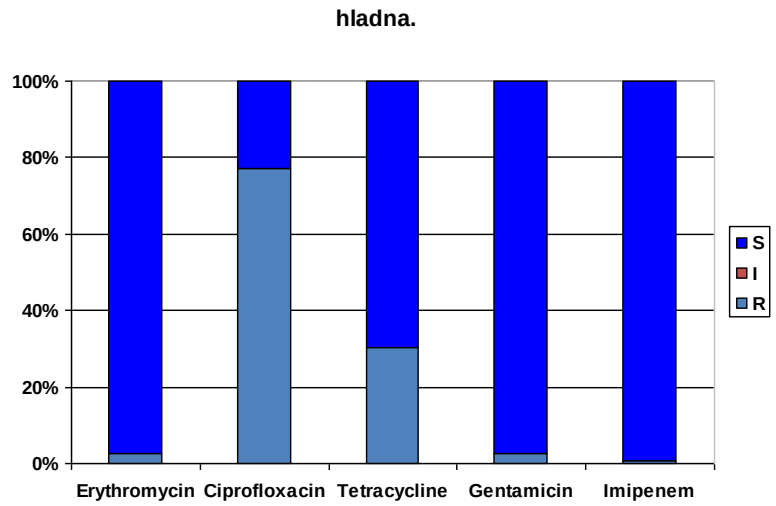

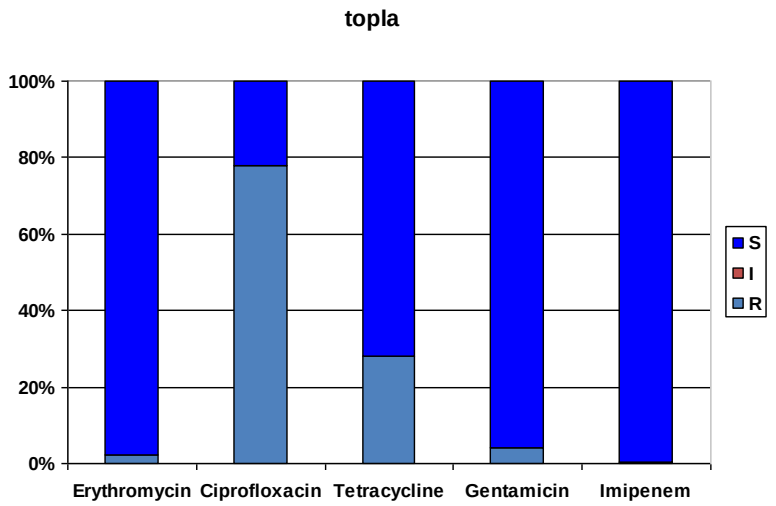

Дистрибуција резистенције према регијама у периоду 2014-18.god.

Beograd.

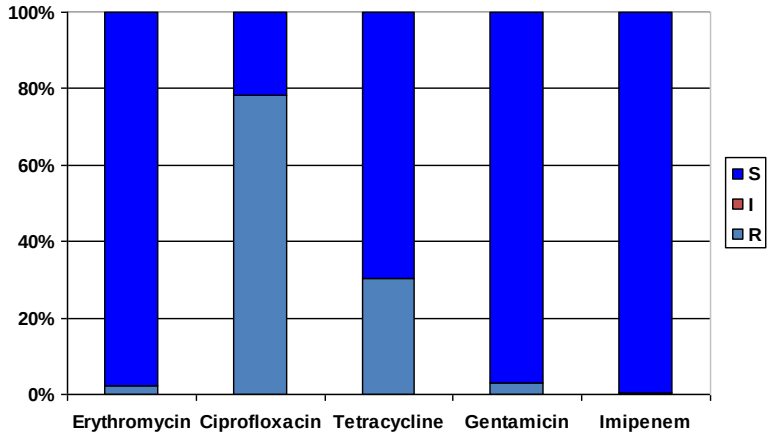

Centralna Srbija

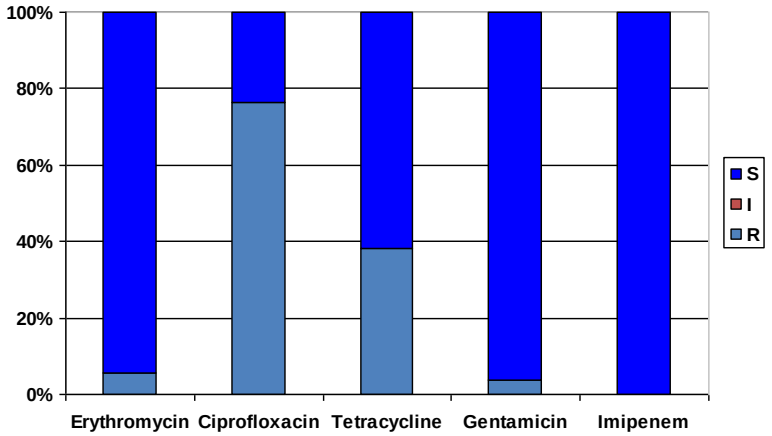

Niš.

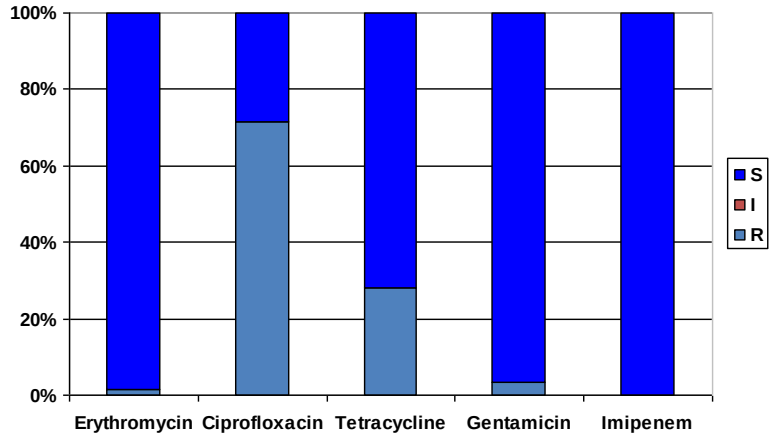

Vojvodina

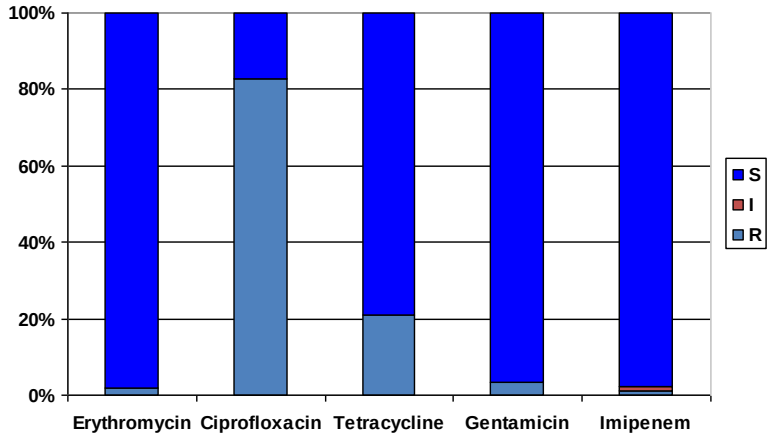

КАКО ОТПОРНОСТ НА ОВА ТРИ АНТИБИОТИКА ИЗГЛЕДА У ДРУГИМ ДЕЛОВИМА СВЕТА?

Campylobacter

Резистенција на макролиде

- U nekim je zemljama zapažen trend povećana rezistencije prema makrolidima
- **SAD i Kanada**

✓ Prevalencija rezistencije *C. jejuni* prema eritromicinu kod izolata od ljudi, brojler pilića i stoke iznosi 10% ili manje

✓ Međutim, više od 40% sojeva *C. coli*, izolovanih kod ćurki i svinja rezistentno je na ovaj antibiotik

- **Afrika**

✓ Interesantno je da je izražena rezistencija prema eritromicinu zapažena kod izolata poreklom od ljudi, a niska i kod *C. jejuni* i *C. coli* izolovanih kod životinja koje se uzgajaju zbog hrane

- **Azija**

✓ Niska je rezistancija *C. jejuni* prema makrolidima, dok je *C. coli* na ovu klasu antibiotika izraženije rezistentan

- **Australija**

✓ Slično nalazu na drugim kontinentima, rezistencija prema makrolidima zapažena je uglavnom kod *C. coli* izolovanog kod svinja

Заступљеност резистенције према еритромицину (%) у Европи

Држава	Година изолације	*C. jejuni*	*C. coli*	*C. jejuni/coli*	референца
Finska	1999			0a/3b	Rautelin et al., 2003.
Finska	2003-05	4,5	50		Lehtopolku et al., 2010.
Švedska	NS	8			Walder, 1979.
Belgija	1976-77	8,4			Vanhoof et al., 1978.
Nemačka	1991	1,5	7,1		Luber et al., 2003.
Nemačka	2001	0	29,4		Luber et al., 2003.
Francuska	1999-04	0,8; 3,2; 3,7; 2,7; 0,6; 1,4	10,0; 8,6; 7,7; 9,0; 7,3; 12,5		Gallay et al., 2007.
Severozapadna Engleska i Vels	1997	1	12,8		Thwaites et Frost, 1999.
Cork region Irske	1996-1998	2,8			Lucey et al., 2000.
Severna Irska	1996-2000			0,6; 0,4; 1; 0,4 – 4,2	Moore et al., 2001.
Severna Irska	2001-03			11,3	Rao et al, 2005.
Danska	1995-1996	0	14		Aarestrup al., 1997.
Bugarska	1996-2003			31,1	Boyanova et al., 2004.
Republika Srbija	2002-3			2,4	Miljković-Selimović et al., 2009.
Republika Češka	2006-07	1,3			Bardon et al., 2009..
Italija	2000-01	1,4	24,1		Pezzotti et al, 2003.
Grčka, Krit	1995–1999			14,9	Maraki et al, 2003.
Grčka, Krit	1992-4			19,5	Samonis et al, 1997.
Poljska	2003-2005	0	0		Wardak et al, 2007.
Poljska	2000-2007	0,4b	0b		Rozynek et al., 2009.
Španija	1997–1998	3,2	34,5		Saenz et al, 2000.
Španija	2002	3,7			García-Campos et al., 2003.
Španija, Barselona	1985–1987	5			Prats et al., 2000.
Španija, Barselona	1995–1998	5			Prats et al.,2000.
Španija, Navara	2001	3,4			Mazón et al., 2002.

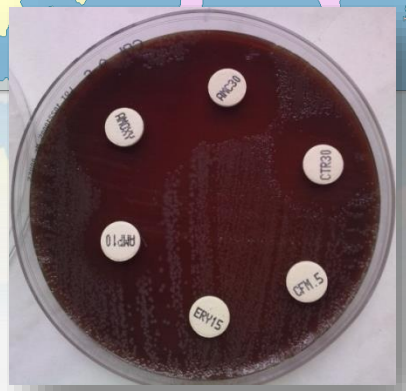

Заступљеност резистенције према еритромицину

U Americi

Država	Godina izolacije	*C. jejuni*	*C. coli*	*C. jejuni/coli*	referenca
Kanada	1981	1			Karmali et al, 1981.
Kanada, Montreal	1998 - 2001	1 - 12%			Gaudreau et Gilbert, 2003.
Kanada, Kvebek	1998 i 1999	9	12		Guévremont et al., 2006.
Kanada, Kvebek	2000-2003	3			Levesque et al., 2007.
SAD	1997-2001	2	8		Gupta et al., 2004.
SAD	1989–1990			3	Gupta et al., 2004.
Čile	2002-07	0			García et al., 2009.

U Aziji

Država	Godina izolacije	*C. jejuni*	*C. coli*	*C. jejuni/coli*	referenca
Japan		0,6			Tadano et al., 1996.
Japan	2001-03	0	62,5		Ishihara et al., 2006.
Singapur				51*	Lim et al., 1992.
Indija	2002			1	Jain et al., 2005.
Tajland, deca	1996-2000	0-4	0-36		Serichantalergs et al., 2007.
Tajland, deca	1984-85	53*; 11**	91*; 46**	54-65	Taylor et al., 1987.
Tajland	2001-04	14			Boonmar et al., 2007.
Taivan	1994-96	10	50		Li et al., 1998.
Taivan, deca	2003-05			3.3	Yang et al., 2008.
Indonezija	1995-2001	0			Tjaniadi et al., 2003.

Заступљеност резистенције према еритромицину (%) у Африци и Аустралији

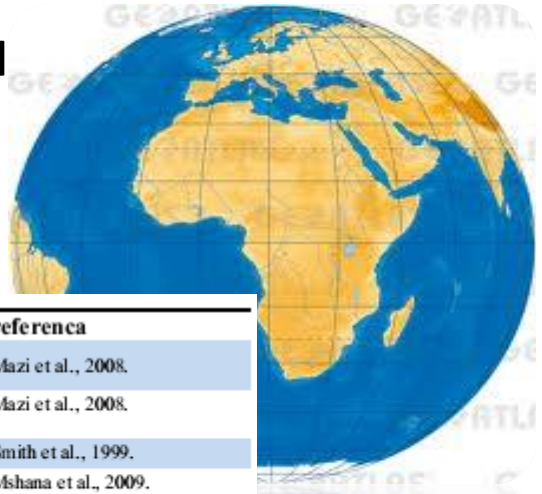

Држава	Godina izolacije	*C. jejuni*	*C. coli*	*C. jejuni/coli*	referenca
Kraljevstvo Bahrein	2002-3	1			Mazi et al., 2008.
Kraljevstvo Bahrein	2005-6	0			Mazi et al., 2008.
Nigerija				79,8a	Smith et al., 1999.
Uganda	2005	0	0	0	Mshana et al., 2009.
Sudan	2004	1,7			Senok et al., 2007.
Egipat	1986-1993	9	10		Wasfy et al., 2000.
Južna Afrika	2004-05			53	Samie et al., 2007

Kontinent	Godina izolacije	*C. jejuni*	*C. coli*	*C. jejuni/coli*	referenca
Australija	1999-2001	3,4			Sharma et al., 2003

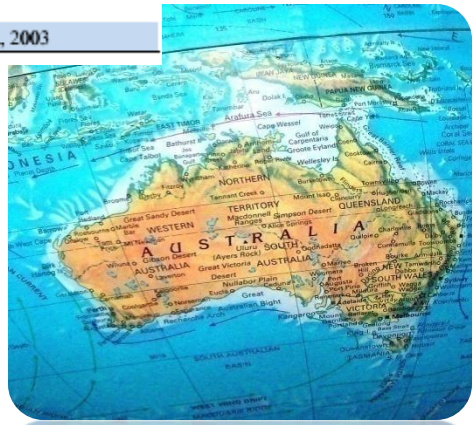

Campylobacter
Резистенција на тетрациклине

- Резистенција према тетрациклину код *Campylobacter* spp. описана је у многим земљама
- Међутим, постоје велике разлике у дистрибуцији профила осетљивости.

Campylobacter

резистенција на флуорокинолоне (FQ)

- **САД, Канада и већина Европских земаља**
  - ✓ Брзо повећање броја изолованих сојева резистентних према флуороквинолонима
- **Африка и Азија**
  - ✓ Доминира налаз *Campylobacter-a* резистентног на FQ
- На **Тајланду** и у **Хонг-Конгу**, стопа резистенције већа је од 80%
- **Аустралија и Нови Зеланд**

✓ Стопа *Campylobacter*-а резистентних на FQ значајно је нижа него у другим регионима

ЗАШТО РЕЗИСТЕНТНИ СОЈЕВИ?

- Селекција и ширење резистентних сојева термотолерантних кампилобактера код људи приписује се неконтролисаној употреби антибиотика у хуманој и ветеринарској медицини, као промотера раста, у профилакси и терапији.

Како доћи до наших извештаја и резултата испитивања резистенције?

ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ НИШ

Булевар др Зорана Ђинђића 50, 18105 Ниш
018/4226-384, 018/4226-448 Fax: 018/4225-974, info@izjz-nis.org.rs

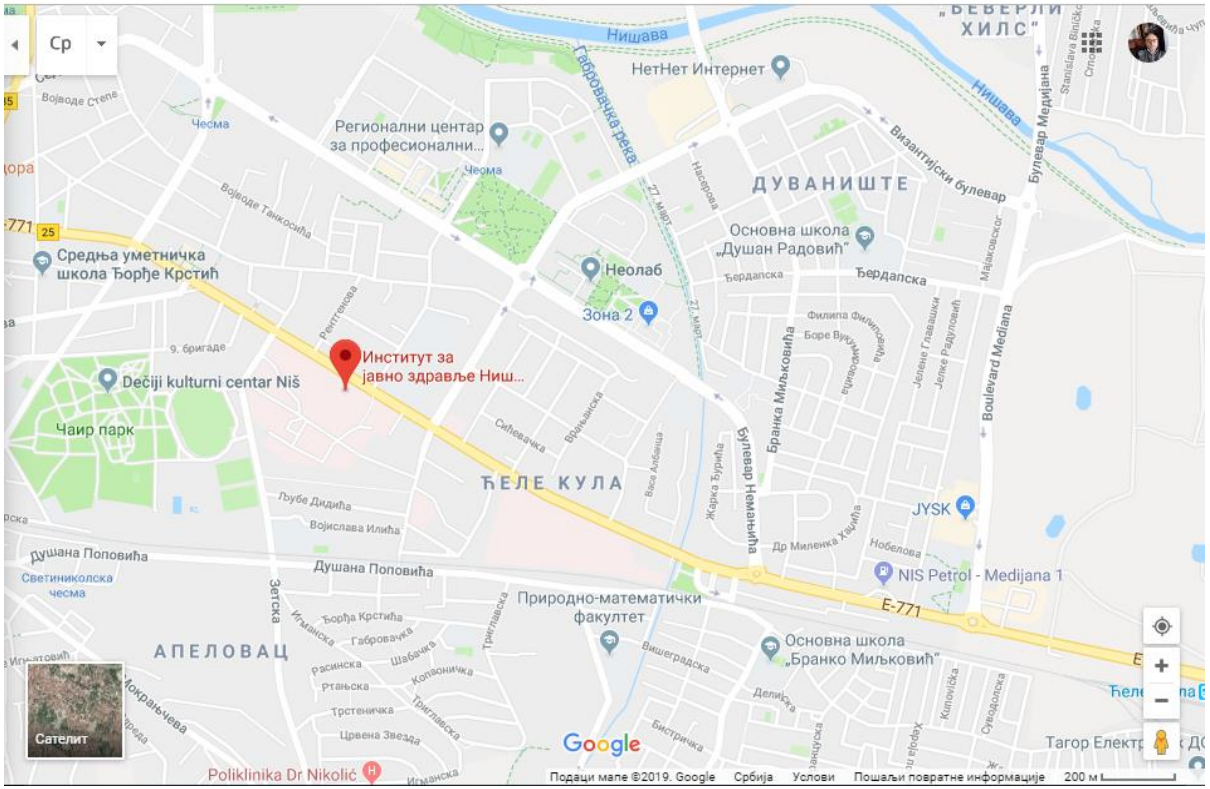

Како доћи до наших извештаја и испитивања резистенције – нађени пут

http://www.izjz-nis.org.rs/korisnici/Otpornost_Campylobacter_spp.html
ИСПИТИВАЊЕ РЕЗИСТЕНЦИЈЕ

http://www.izjz-nis.org.rs/korisnici/korisnici_mikro_camp_download.html
ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈИ

http://www.izjz-nis.org.rs/download/mikrob/IZVEST%20C%202017%20SRB.pdf
ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ ЗА 2017. ГОДИНУ

Референтна лабораторија за кампилобактер и хеликобактер
Tel. 018 4226-448, 4226-384 lok. 179
0644332238
e-mail: nrlcampyhelico@izjz-nis.org.rs
biljanams@medfak.ni.ac.rs

- Желим да захвалим свим колегиницама и колегама, односно институтима и заводима који су слали своје сојеве за испитивање,
- поготову онима који раде тестирање својих сојева и тако имамо неку врсту сопствене евалуације рада (Кикинда),
- или раде идентификацију („Батут“), која може да се упореди са нашим налазом, што је опет начин сопствене евалуације.

ЗАХВАЉУЈЕМО НА САРАДЊИ:

- ЗЗЈЗ КИКИНДА
- ИЗЈЗ Србије „Милан Јовановић – Батут“
- ЗЗЈЗ Краљево
- ГЗЗЈЗ Београд
- ЗЗЈЗ „Тимок“, Зајечар
- ЗЗЈЗ Пожаревац
- ИЗЈЗ Војводине
- ЗЗЈЗ Сомбор
- ЗЗЈЗ Суботица
- Општој болници, Суботица
- Општој болници, Сента
- Поликлиници „Неолаб,“ Ниш
- Заводу за лабораторијску дијагностику „Биомедика“

“Obscurity”

- И даље не знамо:
  - ✓ Које лабораторије не раде термотолерантне сојеве *Campylobacter*?
  - ✓ Због чега?
  - ✓ Које раде, а не шаљу ни извештаје ни сојеве?
  - ✓ Макролиди: да или не код GBS?
  - ✓ Због чега смо и даље бела мрља на ECDC мапама?
  - ✓ Односно, због чега наши резултати не иду даље од Србије?
  - ✓ Од кога можемо добити одговоре на ова питања?

Односно сива мрља?

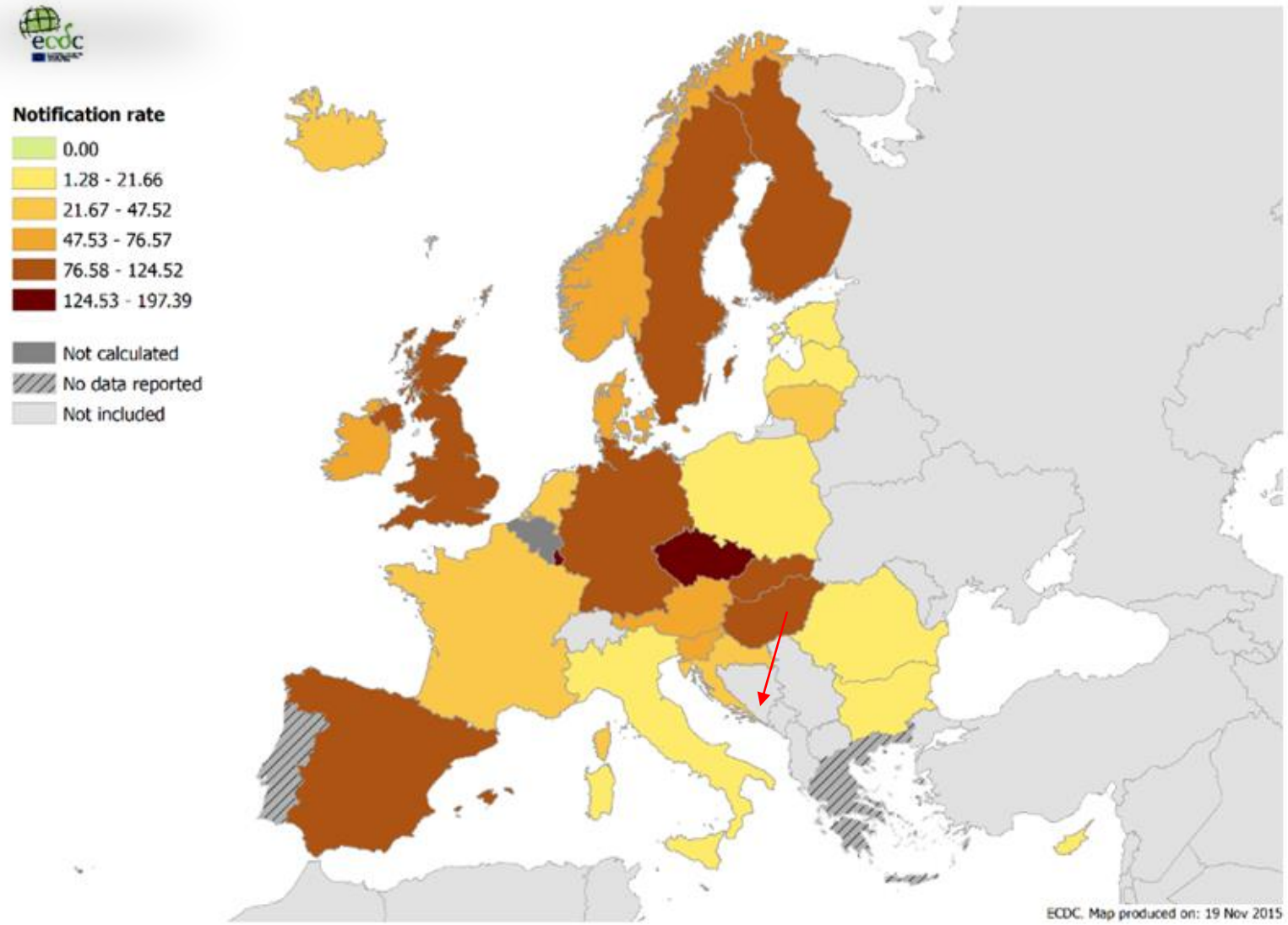

С обзиром на то да учествујемо у EQA

European Food and Waterborne Diseases and Zoonoses network

STATENS SERUM INSTITUT ISO:17025

CERTIFICATE OF PARTICIPATION

awarded to

INSTITUTE FOR PUBLIC HEALTH NIS
REFERENCE LABORATORY FOR CAMPYLOBACTER AND HELICOBACTER
SERBIA

for testing trains with the mandatory antimicrobials as part of the

Third external quality assessment on antimicrobial susceptibility testing for national public health laboratories for *Salmonella* and *Campylobacter* in the FWD-Net, 2017

Covering the following:

Species determination and antimicrobial susceptibility testing of *Campylobacter*

Organised by:
European Centre for Disease Prevention and Control
Mike Catchpole, Chief Scientist

Performed under ECDC/2014/022 contract by:
Statens Serum Institut
Mia Torpdahl, Head, Diagnostics and Typing of Enteric Bacteria

- Аутори захваљују дипл. инг. Зорану Јанчићу на обради података

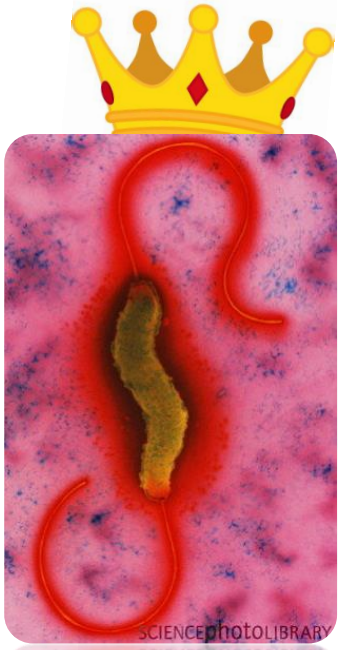

ХВАЛА НА ПАЖЊИ!!!

РЛ за *Campylobacter* и *Helicobacter*

www. izjz-nis.org.rs